

SEPTEMBER 18. XII. sz.

MUTATVÁNY

NÉHAI DEBRECZENI MÁRTON „KIÓVI CSATA“ CZIMÜ HŐSKÖLTEMÉNYÉBŐL.

KÖZLI

Gr. MIKÓ IMRE.

Kilenczedik ének 196. vers.

A rémült Oroszok hátok sebesülve szaladnak,
S már a tábori helytől messzre valának elúzve.
Mebátrodva jövének elő most a deli hölgyek,
S a csata borzasztó mezején dobogó kebelelkek
Vizsgálták a halottakat. Itt egy édes anyát nyom
A bánat sziklája fiának holt tetemére,
Ott egy nő kesereg, karján csüngő csecsemője
Bár kicsi érteni: hogy nincs többé atya, — ki sokszor
Égi örömmel emelte fel őtet férfiasan nagy
És izmos karjára, s az ártatlan gyűgyögésnek
Hangjaitól elbájoltatván, mennyekig érő
Boldogságát érzésinek csókba pecsétlé
Lármás ajkára, — látván annya keserveit, ő is
Sír vele és zokogással tölti el a csata téréit.
Itt egy testvér hullat könnyet bátya halálán,

Ott egy hölgy borul a szeretett mátkára, virágít
 Őszvesziláltan hinti reá, szaggatja fejének
 Ékeit, és pártáját porba takarja, zokogva
 Zárja el ajkait ajkaival, s még éltet akarna
 Öntni belé, de hiába melengeti azt öleléssel,
 Hős kebelébe nem ég többé szerelem, fagyos a csók
 Porba kevert ajkán, s a halál jegyeztette örökre. —
 Itt-ott majd többen gyülekeztenek egybe a hölgyek,
 S kölcsönösen vigasztalván egymást szavaikkal
 A közfájdalom érzete enyhült a közös ügybe,
 És ily sóhajtások reppennek fel az égre
 A hős árnyak után ott: Áldott béke fedezze
 Szent porotok, ti dicső viadal' mezején elesettek!
 A Csina vári lakásba örökké boldogok! Oh! bár
 Éjjel vont a halál elhunyt szemetekre, de Mitrász
 Bájfényt játszó szívárványból építé hídát
 S szent árnyékaitok könnyülve lebegnek azon fel
 Ó hozzá. — Ott nem bánt többé semmi kesergés
 Benneteket, nem háborgatnak az elleni népek
 Támadozásai, ott rég elhunyt őseitekkel
 Csendes nyugalomba pihentek az ifjú öröklét
 Karjai közt, ott félénken fognak leborulni
 Tündöklő orezátok előtt a lelki csoportok,
 Kikről a testet karotok fejtette le egykor. —
 Oh! ti dicső lelkek! nyugodjatok édesen! Égi
 Napként fog nevetek tündökleni, kisdedeinknek
 Még remegő gyógyögési is azt fogják legelőször
 Zengeni, és csatahév fog gyulni kicsiny kobelekbe
 A mikoron megtudják: hogy nemzőjüket ellen-
 Népen nyert diadalmi dicsőség díszesítette;
 S úgy hullottanak el mint. egy lombos faderék,
 Melly földre rogyásával kigyóftot mor'sola szélyel. —
 Hős lelkek! nyugodjatok édesen! ah de miért kell
 Itt idegen föld hantjai közt hamuhodni tinéktek.
 Meszszire vándorlunk mi el innen, s sirgyepetekre
 A vídul't kikelet mindenkori megjelenésén
 A forró szeretet nem hintheti hála virágít —
 Itt ellenség fogja tapodni dicső porotok, de
 Mérész gyermekinek véré'től nedvesített fű
 Zöldje borítja be azt s nyugalmatok édesül azzal. —
 H o n n o k n a k k é s ő m a r a d é k i ! k i k a D u n a m e l l e t t
 Egykor boldog földet fogtok birni az Á r p á d
 Sok fáradsággal, bajjal tele harcza után, Oh!
 Jertek elő, a meszsi jövendők leple alól is
 Nézzetek ős eldődeitekre, kik itt örök álmod
 Vég nélkül szűnyadnak, s tiszteljétek azon vért

Mely itt csorga sebekből: hogy P a n n o n i a' boldog
Földe felé szabad út nyíljon. — Legyetek, maradékok!
Méltók őseitekre; hazátokhoz, vezetőkhöz,
A törvényekhez s magatokhoz hívek örökké —
És ne tapodjátok méltatlanul a boradó föld'
Vidékit, mely eddig is oly sok vérbe került már“ —

Igy szállának H u n n i a hölgyei ott a halottak
Halmai közt, és a hidegült tetemekre borulván
Forró csókokat ejtnek az elkékült ajakakra —
S majd hív karral emelték a viz partja felé, hol
Tiszta habokba vegyült könny árával mosogatták,
És kitörés nélkül csak halkkal zengve panaszzok,
Mint a fülmile, — csendes buslakodásba merengtek.

Tizennegyedik ének 61. vers.

Halljátok H o n n hősök! az ártatlan, valamint a
Tündöklő napfény, bár felleg rejti aranyát
Tiszta az égnek színe előtt, s a földre ragyogva
Néz le megint onnan, ha szelek' szárnyán eloszolnak
A ködökoszlopi.— Mennjel hát T o o s' magva L e h e l, s híd
Vissza S z a b o l c s o t, az ártatlant, a vaskaru hőst, hogy
H o n n testvérei közt napfény módjára ragyogjon —
És te megőszült bajnok! bölcs T u h u t u m! ki a halmos
D á c z i a áldott földén nem sokká birodalmat
Fogsz építeni, *) eredj és V e r b ö l c z e l ki keresvén
A dús fegyverkészületet, melyet diadallal
Fényesített nemzóm a hajdan harczi közt, vidd
Azt el E l ő d n e k ajándékkal, s mondván: fia lelke
Tiszta az esküszegéstől, s nem későre dicsőn fog
Néprontó buzogányával harcolni K i ó v n á l,
Kérd: hogy légyen ezen túl hív sorsossa csatánknak
Igy Á r p á d — L e h e l egybe örömmel övedzi magára
Fegyvereit, s kürtjét izmos vállára akasztván
A D n i p e r mellett bujdosni elindul, E l ő d n e k
Magva után. T u h u t u m pedig és V e r b ö l c z kikeresvén
A dús fegyvereket, mellyek diadalmi borostyánt
Fűztek az Á l m o s hajfűrtjébe legottan E l ő d h ö z
Mennek azokkal. — E l ő d búsongó gondolatok közt
Ült az oroszlánbőrön jobb karjára eresztett
Fővel; rendetlen heverének a harczokon ádáz
Érczek, az emberölő mívek sátrába, s körülte
A győző dandárok boszszonkodva henyéltek. —

*) Ormozd már tudatta fenébb Árpáddal a jövőndöket.

Mintegy méjj álmából felserkent, komoly arczal
 Néz ő a követekre; fejét felemelve imigy szöll:
 „Hunni a bajnoki! mért jöttök ti Előd höz? örök bú
 Nyomja az ő lelkét, s fojtó bánat lakik együtt
 Vélle ezen sátorba. Szabolcs, a hős fiu többé
 Nincs, hagy örökre derittse komorságát, elesett az,
 S haj! nem harczon esett el, mint hős. Hunni a lelkes
 Bajnoki! hagyjatok engem békén sirni mig elfogy
 A könnyesepp szemeimből; nem láttok ti ezentúl
 Engem az ütközeteknek fergetőbe csatázni“ —
 Így szöll ő; de az ősz Tuhutum Verbölczel az Álmos
 Gazdag fegyvereit szép rendel rakta elébe,
 „Szép — mond — a deli hősi fejen, ha ez annak
 Csillámló ságára alá rejtett piros arczon
 Hősi dicsősség' vágya, s a honszeretet tüze lángol,
 S leple alatt a barna szemöldökkel koszorúzott
 Szemre elégtelen a sors nedves köbe kiülni;
 Szép a hős mejjén a pánczél, szép mikor annak
 Ércze alatt nemes érzéssel tele szív dobog és vér,
 S édes honja javáért meg tud húlni ha szükség;
 Szép a hős keze közt az aczélkard, szép mikor annak
 Súly a az elnyomatottak védelmére csörögvén
 Csak a gonoszokra borítja komor leplét a halálnak,
 És ártatlan vér soha sem fertézteté lapját;
 Szép a hős karján rengő buzogány, mikor annak
 Terhe haláloson omlik az ártó gondolatokkal
 Forró főre: ki a hon romlására törekszik;
 Szép a hős' keze közt feszített iv, szép mikor annak
 Elreпитett nyil veszszeje, mint felleghasító tűz
 A levegőt, tisztítja az ellenföldi fiaktól
 A harcok' mezejét, veszedelmes vészbe suhogván.
 Sok diadalmakkal fénylő hős! lelke fiadnak
 Tiszta az esküszegéstől, s nem későre dicsőn fog
 Nép rontó buzogányával harcolni K i ó v n á l,
 Oszlasd el komor arczod fellegeit, s felövedzvé
 E dus fegyvereket, jer légy sorsossa csatánknak!“
 Mint egy bús zivatar kihalása után az egeknek
 Csillag boltja, kitisztul Elődnek homloka. A múlt
 Szárnyas idők emléke dicső ságárba lövelli
 Elméjébe az Álmos hajdani harczeit, és önn
 Tetteit, és ragyogó könnyek gördülve le arczán:
 „Hunni a bajnoki! — mond — mért szaggatjátok Elődnek
 Lelkét e dúson kirakott fegyver darabokkal?
 Mért serkentitek a mohosult évek' feledékeny
 Terhe alatt nyugvó emlékemet álmaiból fel?
 Éjjfél' szellemi ként szállongnak előmbe ezen kard'

Látásán, az örök csendesség' bús kebelébe
 Dölt napok, a pompás fiataikor boldog idője.
 Haj! mert e kard volt, a melyel homlokom érvén
 Egy diadalmas harczot végző szürkülődéskor
 Álmos, a Honni vezér, Honn hőssé szentele engem.
 S haj! e kard még tündöklék, de az égi örömmel
 Rózsázott pillantat, — melybe az engem a hősök'
 Társává teve, — nincs többé. Sebesen suhogott el
 A haladékony idő szárnyán, s elvitte magával
 Álmost, a népgyőző bajnokot, és fejedelmet.
 Hól nyugszol te Ügek' diadalmas magzata, most a
 Végtelen álom ölén? s mely hant fedezője porodnak?
 Gyep bársonyt vont arra az évek' tarka cseréje,
 S a kereső vándortól elrejtette; de nyugodj
 Csendesen! a gyors szempillantatok árja zuhog még
 S nem későn árnyék árnyékot foglak ölelni.
 A te aczéled adott fényt ifju koromnak előszőr,
 A te aczéled csattogjon kezeimbe, midőn rám
 A csataterén nem későre halálköde omland.“
 Így ő, és a fegyvereket felövezve magára
 A megörült dandárokat ütközetekre vezérli.
 Lelke haragja szövetséget kötvén a halállal:
 Kardja hegyére kiszállott, s tág nyillások erednek
 Rettenetes nyomain. Valamerre csap ércz buzogánnyá,
 Haldoklók hörgései zengik vissza ütését.
 Meszsire zúg diadalmas harczának riadása,
 S fényes aczéljának villámai meszsze suhogván,
 A lebukott Oroszok' holt testeit halmot emelnek.

A SZERENCSEJTLENSÉG HATÁRA.

(EREDETI BESZÉLY.)

DÓZSA DÁNIELTÓL.

DOMVÖLGYI JULIA GRÓFHÖLGY LEVELEI BARÁTNÉJÁHOZ.

Negyedik levél.

(Vége.)

Ah Margitom, a földön nem lehet boldogabb Juliádnál.... Gyula czélját érte, s most csupán szerelmének él karjaimon, érte lángoló keblemen.

Milly nemeslelkű ő, testvérével a derék Bélával együtt, ki igen nagy gyönyörét leli boldogságunkban; de titkon eped és hervad, saját csalódása miatt.

Ők szerencsés üzérkedésük által olly nyereeményekhez jutottak, hogy saját tőkealapuk megmarasztásával képesek voltak a domvölgyi birtokot visszaváltani. És milly gyöngédek, milly áldozékonyak voltak irányomban, hogy saját nevöket mellőzve, a visszaváltási okiratot saját nevemre szerkeszték.

Én nem akartam elsőb elfogadni ez áldozatot... de Béla s Gyula meggyőztek, hogy az élet bizonytalansága, szükségessé teszi legelőbb is az életviszonyokkal olly nehezen birkozható nő sorsát biztosítani.

— Legyen parancsotok szerint — mondám, s szekrényembe zártam a kötlevét.

Atyám igen boldognak érzi magát, hogy Domvölgyre visszaköltözhetett, hol boldog gyerekkorát tölté, s hol minden fűszálat kedves ismerőse gyanánt tekint... Csak azért panaszkodik, hogy Gyula nem akar Domvölgyre menni lakni; de ő ép ugy szereti Ozdot, ép ugy megbarátkozott itt a végső fűszállal is. De közel lakunk egymáshoz, s többnyire együtt vagyunk atyámmal.

U. i. Fenebbi levelem a postáról elkésett, talán azért, hogy egyetlen küldeményem se érjen hozzád boldogságom hírnöke gyanánt.

Oh Margit! én nem örömökre születtem, s mint bolygó zsidónak nyomon jár mindenhol a szerencsétlenség... De ugy hiszem az most tetőpontját érte el, itt van a szerencsétlenség véghatára, nem lehet ezentul egyéb örülségnél s kétségbeesésnél.

Most érzem, hogy a sors ellen vétkezém, hogy képes voltam valaha magamat legszerencsétlenebbnek nevezni. E vétkemért nem csodálom, ha a fatum leczkéz. Igen igen, lakolok most, hogy méltatlan kifakadásaimmal fárasztám az egeket — s hogy érezni tudjam máskor boldog sorsomat, kiüritenem kell most a legirtózatosb csapások ürömpoharát.

Házunknál irtózatos esemény történt, a nemeslelkü Béla megőrült.

Ah rémitő perceink vannak... férjem kétszeresen szenved miatta s miattam.

Tegnapelőtt az erkélyen állottam. Béla megém került észrevétlenül, megargadott óriás karjával, s magasra fölemelt, készülve engem aládobni.

— Te is nő vagy, mint a hűtelen Malvin, ki ép ugy csábitott engem, mint te Juliust, s megcsalt, mint te meg fogod csalni őt, ha addig meg nem öllek.

Igen meg valék rémulve, kétségbeesetten sikoltottam... Szerencsére Gyula kirohant. Béla igen függ tőle, menydörgő szavára aláeresztett engem karjairól.

— Kár volt hogy föltételemben gátolál nemeslelkü bátyám. Szemeimen egy sugára ég az istenségnek, én átlátok a tümör anyagon, látom Juliád szivét,

egy féreg rágódik rajta. Ő ki nem fog soha sorsával békülni, egykor kiélvez majd téged is, s megcsal, összecsufool, mint Malvin megcsalt engemet.

Ah e szavak olly rémesek, olly jóslatosak... Margitom! önmagamtól rettegek.

Később újra elfogta örültségi rohama, s mielőtt Gyula észrevette őt, engem a kertre néző folyosón kergetett; én rémülve sikoltva menekültem egy ajtón, melly a házfödélzetre visz... s becsuktam azt magam után... Béla rám kiáltozott, mialatt ökleivel az ajtót döngetve ostromolta... szerencsére Gyula hamar észre vette ezt is, s lecsillapítá őt.

Gyula ajánlá, hogy itt nem koczázva életemet s nyugalمامat, mennék Domvölgyre atyámhoz, minthogy az orvosok reményt nyujtottak Béla felüdüléséhez.

Ah tehetem-e ezt, elszakadni férjemtől legszomorubb napjaimban.

— Jöjj velem te is, hagyjuk itt Bélát az orvosok s hű cselédeink gondja alatt. Nélküled mi lenne sorsom Domvölgyén... egy nyugodott óráim, egy percnyi álomom nem volna soha.

Gyula megfogá kezem s egy fájó tekintetet vete rám.

— Julia mit vélsz lehet-e szerencsétlenebb e földön egy örülnél?

— Lehet — gondolám — azok, kik öntudatos észszel miatta szenvednek. — De elfojtám gondolatomat férjem előtt.

— Lásd engem Bélával egy anya emlője táplált, együtt játszánk a tarka pillékkal, együtt álmodoztunk a hazáról, szerelemről — közös czél, közös szellem lelkesített. Soha sem szünt irányomban ön feláldozó szeretete. — Oh mondhatnál-e engem becsületes embernek, ha legnagyobb balsorsában, goromba vagy tudatlan cselédségre biznám őt? Nem, ha te saját érzésseddel is számot vetsz, azt tőlem nem fogod kivánni; de az jó lesz, ha te atyádhoz mégy, tán lesznek Bélának szünetei, hogy ollykor meglátogassalak.

— Ah Gyula, te nem akarod elhagyni balsorsában testvéredet, s nőd elhagyhatna-e téged?

— A mint tetszik Julia, csak arra kérlek, ha itt leszesz, légy mindig szemeim előtt, nehogy szegény öcsém öntudatlan perczeiben valami kellemetlenséggel érdekeljen.

Igy élek most kedves Margitom, az igaz, hogy Albertnek vannak hosszú szünetei, de fölöttünk mindig a damoklesi kard... Ah milly boldog lehetnék, s milly szerencsétlen vagyok!

Ötödik levél.

A sors, kedves Margitom, azzal kívánt látogatni, hogy oly helyzetekben, hol minden földi boldogságot reméltem, leljem fel a kárhozat gyötrelmeit.

Mind mélyebben sülyedek a szerencsétlenségbe, s kezdek azon meggyőződésre jöni, hogy határtalan azon tér, mellyen minket üldözhet a fatum ostora.

Azt hittem egykor, hogy minden boldogságnak csak egy nagy város lehet fészke, és azt hittem máskor, hogy férjem közelében lehet csak földi üdv.

Im a sors egyesítette kívánatomat, nagy városon vagyok, férjem közelében, de ah, soha sem voltam, s nem is lehetek szerencsétlenebb, mint most.

Mialatt ti Párizsba költöztetek, mi Bécsbe jöttünk. Férjem a Lazarettbe hozta Bélát gondosabb s avatottabb orvosok keze alá, hol észrevehetőleg üdül már kórállapotából, s igen biztató remények mutatkoznak teljes jobbanlétéhez.

Itt vagyok tehát a fővárosban; de minő más itt a világ színezete. Mind oda lettek a régi tekintélyek, az események forrongása új alakokat hozott fel a színtérre. Nem lelem többé itt sorsosinkat, kik méltóságát s tekintélyét itt is megőrzék a nemzetnek.

Aztán legyenek bár más viszonyok! hova tűntek a hajdankor boldog reményei, édes álmai? Más a nő sorsa... Ő át van már plántálva az örömek virágkertéből, ki a szabadba, hol már nem gyönyörért, de legfelebb haszonért, tenyészetért virit. Ah, kivált egy oly nő, kinek férje mindenütt nyomában!

Igen Margitom, egykor férjem távolléte kinzott, most a folytonos együttlét öl meg. Soha sem hittem, hogy az izlés, sőt a szenvedély is úgy elviseli kedvenc tárgyait.

Férjem minden foglalkozás nélkül él itt. Kettő tartja a fővárosban, Béla sorsa, s az én vonzalmam a nagy városi élethez, mellyet ő elég kedvkeresően kielégíteni ohajtott... De ah, ő nem tudja sejteni, hogy a női élet korlátai közt huszonegy éves vagyok, még csak most tudnék valódiul bírni s szeretni, éltem legvirágzóbb korszakában most röpkednének körül a legbájosb remények, s rabláncz van vetve szívemre. Elöttem a fiatalság zajong, játszik, enyelg, kalandokat vadász, érdeket gerjeszt, gerjedelmeket fogad el; körülöttem vas rácsokat vontak a női kötelességek. Ha alakom elbájolja az ifjuságot, s tárt karok nyílnak élém, felteszem a fejkötőt s elijednek tőlem a szerelem madárkái. Pedig azért lehet hű a nő, habár a társaskörökbeni szórakozásokat elfogadja. Avagy nem elég erkölcsös a lány, habár őt körülhizelgik nyájaskodó széptevői? Miért ne fogadhatna el illy nemes örömekeket férje mellett is a nő, avagy nem őrizheti-e meg ő is ártatlanságát szintugy, mint a leány, sőt inkább, mert férje van, s nincs szüksége tul vinni gerjedelmeit.

Ó az borzasztó gondolat volt, egy lényhez kötni egész életünket, utolsó gondolatunkat. Nincs képzeted arról, milly unalom s epedelmek közt élek.

De látom arczodon a kérdő jeleket; te kedély állapotomnak háttéres okait keresed. Jól sejtess Margitom. . . Te lelkem barátnéja vagy, legalább te ismerd egész szerencsétlenségemet.

Nem tagadom, hogy a fiatal báró Szenczy Lőrincz engem igen meghatott. Ó volt lyonja azon estélynek, hol vele megismerkedtem. Egy nyulánk, hajlékony alak vidám könnyüded modorral, sok gymnastikai ügyességgel, mellynek azon estélyen is kedvverítő mutatóványait adá. Olly szép, olly fiatal, alig huszon-négy éves. . . felségesen tánczolja kivált a mazurt. . . büszke benne, mint egy kibujdosott lengyel.

Ó előtte én feltűnni látszottam, legalább különös kedvkeresésekkel halmozott, sőt férjemmel is, bárha ez őt hidegen fogadta, legalább szinleg megbarátkozott.

Azóta házunknál gyakori lón, ámbár férjem nem igen marasztja. Láttam is férjem közönye miatt a büszke boszuságot Szenczy arczain, mellyet ez csak alig palástolhatott. Egy illy perczen magunkra hagyott férjem. Szenczy kezem hevesen megragadta összecsókolá s szólott:

— Grófnő, az égető szenvedély, mellyet nagysád lelkemben felgyújtott, tolakodóvá, szemtelenné tett engem féltékeny férje irányában; de eltűrök minden gorombaságot, csak téged láthassalak isten angyala!

Férjem léptei hallatszának. Én érzem, hogy arczom ég. Férjem bejött és csendesen néze végig rajtunk. Én nem kémlélhettem arczait. Zavart voltam.

Ah milly terhemre volt e perczen ő. Egy óriás elefántot képzeltem benne, melly phlegmatikus csenddel áll köztem s Szenczy közt, elzárva minket egymástól.

Ah, éltem kiállhatatlan illy elfojtott helyzetben. Bár soha a fővárosba ne jöttünk volna. . . maradtam volna nyugodt azon boldog együgyűségben, mellyet távol a nagy világ emlékezeteitől megszokni kezdtem volt.

Az ember bizonyos kört elvégre megszokik, s ő is hódol annak, kit azon kör tekintély gyanánt tisztel. Így voltam Ozdival. A falusi körökben olly feltűnő egyéniség sem volt, mint ő, annyival kevesbbé ollyan, kivel őt összemérhetve megbírálhattam volna.

Ó volt azon körök Adonisa, szerelme hizelgett hiuságonnak s ugy belemerültem e csalódásba, hogy ő uralkodott egész lényemen, ah, de itt összemérve őt a salonhősökkel, összemérve Szenczivel, a legkirivóbb szögletességeket látom rajta, mellyeket falusi kábulatomban soha észre sem vettem. Nem kívánja a táncz-estélyeket, nem kívánja a fényesb köröknek megnyitni salonját. Nincs ideje most a vigalomnak, s nem szép a még el nem sorvadott hullák fölött tán.

ezolni vad hinduk szokásakint. Így beszél nekem, holott falun egykor házi körökben ő is tánczolt, s milly sok kellemmel. Mi e hypocritaság? elzárni a világ elől a vig szeszélyt, mit zárt köreinkben nem tartunk honfiatlanságnak. Csak a zene s olvasás körül mutat ő kitarító szenvedélyt, s megvallom mióta ő úgy neki feküdt ezen szellemi szórakozásnak, engem a betű öl s a zongorakopogás boszant. . . . Így élek kedvesem — ah mi más képzeteim voltak egykor jövőmről! Nincs e földön szerencsétlenebb, mint én.

Hatodik levél.

Te feddesz Gyula iránt kifejelett közönyömrért, te azt állítod, hogy az ártatlanság álarcza alatt a bűn sophismaival csalogatom magam az erkölestelenség s hitszegés felé . . . te Szenczit romlottnak véled, mert becsületes férfi nem tolakodik eszelős gerjedelmével férj és nő közé, mert becsületes férfinak nem nyujthat éleményt olly szerelem, mellyben valaki azonnal csalódott, s melly a csalódottnak komoly szenvedéseket okoz. . . .

Oh Margit, vajha te örökké úgy érezz, a mint most észlelész, vajha a szenvedély ne forgatna ki egykor józan okoskodásaidból.

Éltem egy kísérlete volt a sorsnak, hogyan lehessen kibékíteni egy tán véralkata szerint békületlen s szenvelgő kebelt. Vágyaimat teljesülni engedte, hogy általuk nagyobb szerencsétlenségekbe sodorjon, s tán hogy tapasztaltassa velem, miszerint a szerencsétlenség határai ott kezdődnek, hol azt a békületlen vagy türnitudó kebel akarja, de hogy hol végződnek, arról véges elmének fogalma nincs. Nem mondom magam többé legszerencsétlenebbnek, mert megrettentem a fátumtól, ki irtózatot leczkékelt nekem akkori szenvelgésemrért, midőn a földön legnagyobb szerencsétlenségnek képzeltem azt, hogy a magyar és frank nyelv előnyeie felett Ozdi Gyula ellenemben vitatkozni merészelt.

Hová jutottam azóta. . . . De bíráld meg most magad balsorsomat.

Emlitém régen irt levelemben, hogy volt férjem, mind kiállhatlanabbnak kezdte előttem tetszeni. Irántai undoromat mindinkább érlette Szenczi irányában fejlőd rokonszenvem, mellynek én elég eszelős voltam éleményt engedni, azzal kecsgettetve magam, hogy ez érzelmet a női hűség körén belül mindig féken tarthatom. Igen, ez volt a bűn sophismája, vajha előbb lehattél volna te édes Margit az én mentorem.

De hogy irjam le életviszonyomat. Naponta mindinkább hültem Ozdi iránt, a nélkül hogy megszűntem volna tisztelni őt. Megszoktam elviselt ruhakint. Ismertem egész lelkét, gondolkozása módjának alapjait. Mindenben józanság s következetes rendszeresség jellemezte őt. Ép ezért nem volt semmi csattanós életében, nem egy kaland, egy botrány. Minden tisztelte és megki-

mélte őt. E kimértsége s biztossága bennem csak érlelte az apathiat és unalmat. Én vágyakodó, szenvedélyes s nyugtalan természetű voltam — nem találtam vele. Kevés barátja volt, azok is többnyire békületlenek vagy doctrinairek s művészek. Az utóbbiakért sokat áldozott ha magyarok voltak, vagy ha e nemzet érdekében buvárkodtak. Mindenesetre élete száraz vagy legfőlebb csöndesen ábrándos volt.

Ah, hozzá képest Szenczi tüzes villám vala. A hölgyek emléket küldözének hozzá, a nők légyottokkal ostromlák, párbaj után párbajt állott s a végén kinevette mindnyájukat. De irányomban letartván gyöngédségét, forró hajlamot mutatott, s nem szünt meg szerelmi nyilatkozatokra felhasználni minden percet, mellyben férjem figyelmét meglaphatta.

Tán az eredendő bűn sugallata, a tiltott élvezeni kapkodás. Elöttem Szenczi a szerint lón érdekes, a mint életviszonyaim egy áthághatatlannak vélt választófalat képzeltek köztem és közötté, s Gyula iránt akint nőtt idegenségem, a mint terhesebb gátul képzeltem őt kettőnk között.

Szállásunk kertje a Dunára rugott. E kertben egy kis pavillon, férjem kedvencz mulató helye, volt. Szenczi e helyet jelelte ki bizalmasb találkozásunkra, mialatt férjemet Ausberg tőzsérrel fogná elfoglaltatni, kivel mind ő, mind férjem pénzügyi érintkezésben voltak.

Szilárd biztosításai elkábitottak, s úgy rémlék előttem, bárha szent a hűségeskü, de csak addig, mig az a lelket rabbilincsre nem verte. Elfogadtam Szenczi ajánlatát.

A kitűzött órán a pavillonba valánk. Szenczi föltárta előttem egész lelkét, egész szerelmét. Ah, mennyi olvadékonyság, mennyi érzelem lebegett minden szaván, érzém, jó Margitom, hogy a földön csak egy boldogság van: Szenczy nejjévé lehetni. Irigylém a lány sorsát, kinek e kellemes ifjuval álmadozni joga van, igen a virágszál sorsát, melly az ő keblén hervadhat el... szerettem őt s ellent nem állhatva érzetimnek, engedtem, hogy keblére öleljen.

E perczben felnyilt a pavillon ajtaja, férjem lépett be. Roszul számította Szenczi az időt, nem tudta hogy férjem anyagi dolgai körül lakonicus rövidséggel szokott mindent végezni.

Felriadtam megpillantva őt, s úgy tetszék a föld sülyed el alattam.

— Nem kívánom boldogságukat zavarni — szólt komoly méltósággal — igen örvendek, ha nem fognak úgy képzelni engem, mintha egy vérengző tigris lépett volna e pavillonba. Julia, őszinte szerelmemért többet érdemeltem volna kegyedtől, mint hogy örömperceit tőlem kilopni kívánja. A viszonynak, melly minket összekötött, láncza a hűség, és vérzőbb ha az titkon, mintsem ha nyilván tépetik szét. Báró ur — folytatá Szenczihez — szereti ön Domvölgyi Julia grófnőt?

— Uram! mi kölcsönösen szeretjük egymást.

— Hogy a grófnő szereti önt, abban nem kétkedem, különben nem volnának itt; de én ön érzelmeit akarom számba kérni, szerelmese-e ön vagy csábítója nőnek?

— Szeretem őt.

— Ha szereti, nem szabad meggyalázni őt, sem saját nevemet nőm titkos kalandjaival bemoeskolnia. Én fürkésztem önt, nem ismerem jellemét, nőmnek ismernie kell, miután ennyi szabadságot engedett. Én boldogságuk utjába állni nem akarok, férji igényeimről lemondok. Kérem a grófnőt, adja írásbeli egyezését elválásunkra.

— Uram! . . . Gyulám! — szólék egész művemet megbánva, s keblére akartam omlani, de ő komoly hideg méltósággal visszatartott. Nem tudom, mit mondott, ájultan rogytam lábaihoz.

Midőn felüdültem hálószobámban voltam. Szétrepedezni érzém szívemet. Számotvetve helyzetemmel, érzém, hogy önmagam előtt el kell sülyednem vétkemért. Nem menthetém magam férjem előtt, nem kérhettem bocsánatát. Aláírtam a válóegyezményt, s külön szállásra költöztem, mig válóperünk lefoly.

A forróház kórágyba sujtott . . . izentem Gyulának, de nem látogatott meg, oh tudom, hogy ő a hideg külső alatt kimondhatatlant szenvedett. Szenczy naponta megkeresett. Tudod a test kórállapota előli az ingerek s a szenvedély élet . . . ott inkább a lélek él és érez. Ah, lelkem semmi magasztost Szencziben nem talált . . . Mind üresebbnek tetszett ez ember előttem. Ő első együttléteinkben egészen kifejté minden kultökélyeit, azontul benne semmi egyéb nem volt. Szerelmi nyilatkozataiból is észrevettem, hogy azok betanultak, mert nem csak ugyan azon eszmét, de ugyan azon szavakat is háromszor mondá el nekem, s ah, betegségem alatt Leliát olvasva egy lapján mind azt megtaláltam. De már késő volt a mérlegelés. A gyalázat s Szenczi keze között kelle választanom. Így dobja a gyermek tengerbe gyakran atyja clenodiumát, mellytől egész jövő sorsa függ.

Most lábbadozok kórágyamból. Válóperünk is végpontja felé közelg. A mióta jobban vagyok, Szenczi inkább kezd tetszeni nekem, s kevésbbé szenvedek Gyuláért, sőt egy dacz van lelkemen. Ő rövid elhatározottsággal ki tudta mondani elválásunkat. Ő általam saját nevét féltette a gyalázattól. Ez büszkeség volt; de én is büszkén fogom őt elfeledni Szenczi karjain. De mégsem mondom magam boldognak; vannak perczek, hogy kimondhatlanul szenvedek. Szerencse még, hogy kisírhatom magam. A sorsnak elperditett kerekén keringek most, ez eszeveszottség közt nem tudom, mit cselekszem, nem tudom, mikor e kerék megáll, angyalokkal találkozom-e, vagy a halál, a kétségbeesé-

sek marczona alakjaival. Annyit sejtek, érezek, hogy életemet eljátszottam, s szerencsétlenebb vagyok, mint valaha.

Hetedik levél.

Szenczi neje vagyok. Viszonyomról, hogy jellemzőleg nyilatkozhassam, Berzsényi szavaival kell élnem:

Nincs itt tiszta öröm bánat nélkül,

A jó roszszal van összefonva.

Uj szerelmi frigyem csüggesztő körülmények közt köttetett, s hidd el e perczen, midőn e soraimat írom, mint alig három hetes neje Szenczinek, olly levertség uralkodik egész lényemen, olly kétségbeesetten nézek jövőm elé, hogy alig tudom rendbeszedni gondolatimat.

Válóperem alig végződött el, midőn egy eddigi sejtelem meggyőződésemmé vált. Megirtam Gyulának, hogy gyermekünk lesz... soha sem láttam őt annyira kikelve nyugodtságából, midőn e hirre meglátogatott.

— Ah Julia — szólt — miért nem ragadhatlak karjaim közé, miért nem borulhatok lábaidhoz, nem élvezhetem a boldogság legszentebb érzelmeinek szeretetteljes kifejezéseit. Oh eltűnt álmok, eljátszott életünk... Grófné, — folytatá elkomolyodva — ön hire engem csak nem örültté tett... Életem végkincse önnek anyai kezén leend, remélem, hogy a gyűlölt atya miatt nem fogja gyűlölni őt is, ki nem azon érzelmek befolyásától vette lételét, mellyek minket szétszakítának... Ha vádolnám is önt, kedves lesz előttem mindig azon idők emlékezte, midőn olly meggyőződésben voltam, hogy birom viszonos szerelmét... Ha vádolhat is viszont engem, legyen kegyelettel szinte azon idők iránt, mellyben nekem legalább szerelmét szinlette, s melly időnek élő emléke lesz gyermekünk. Nem sokáig fog az önnek terhére válni, majd kérni fogom, hogy rázza le azon teher, mi engem, mint atyát boldogítand, önnek pedig, mint a gyermek mostohája nevének kellemetlenségeket fog okozni. Kérem Julia! annyi kegyelettel legyen irántam, ugy nézze őt mindaddig, mig atyai karjaimra átvehetem, mintha uj szerelmének virága volna.

Nem tudtam neki egy szót felelni, kerevetemre rogytam, s a sirás elfogott... Alig nyöghetém ki e néhány szót... hagyjon ön magamra... az anya soha sem tagadja meg gyermekét... isten önnel Julius...

— Isten önnel Julia! szólt s ugy látszék érzelmeitől elfogultan rohant el salonomból. Utána néztem, még egyszer látni vágytam őt... láttam, hogy sebesen halad, s csaknem minden embert letapod utjában. Nagyon szenvedett szegény nemes lelkű férfit.

Nem sokára Szenczivel meghatároztuk a nász napját. Oh Margitom, mi

más egy ara, kinek a lány koszorút kell eldobnia, egy nőnél, ki csak fejkötőt cserél. Mi más érzelmek, mi más boldogság. Oda van az ártatlanság érzete... oda azon édesen remegő boldogság... Nem szép arának a nő! Mit tettem, hogy letéptem viruló arakoszorúmat, s a bizonyos és élvezett boldogságot elcseréltem egy bizonytalanért?!

Még kapkodtam annyira a világi megszokásokon, hogy nászom fényére minden előkészületeket szükségeseeknek tarték. Még ragyogott rám annyira új szerelem fénye, hogy az öröremények egy két virágát kicsalja szivemből. Minden gonddal rendeztem nász öltözékeimet, midőn ajtóm feltáruul s Ausberg tőzsér lépett be.

Azonnal egy kötlevélt mutatott fel, mellynek folytán neki Szenczin 30 ezer pengő forint követelése volt. Felszólita, ha nem volnék-e hajlandó jegyemért ezen összeget kifizetni, készpénzzel vagy kétszeres értékű kötlevéllal, minthogy különben kénytelen lesz Szenczit másnap becsukatni, mit épen nász-ünnepén igen fájlalna.

Képzeld megrémülésemet.

— Hogyan uram, és báró Szenczinek nem állana tehetségében önt kifizetni, vagy legalább annyi hitele nincsen e fővárosban, hogy egy olly prostitútiót elkerülhessen?

— Nem mondom grófnő, hogy ő eddig nem fizetett pontosan, de utóbbi terminusait folytonosan halogatja. Itt van utóbbi levele s mellékletül udvari gondnokától szintén egy levél. Ezek ugyan tanusítják fizetési szándokát, de a szándok még nem elég. A gondnok határozottan írja, hogy évnegyed előtt lehetlen negyvenezer pengőt összegyűjtenie, mert semminek sincs kelendősége, s legtöbbet a birkanyiréstől vár. Ámde nekem várni nem lehet. Én csak alárendelt tőzsér vagyok, forgalomban levő pénzem megfogyott, holnap fizetnem kell; s vagy nekem vagy báró Szenczinek börtönbe kell kerülnünk ha kétszeres hypothekát le nem tehetünk. Én pedig asszonyom maholnap a banquerott-nál állok.

— Jól van uram — szólék — én látom hogy Szenczi fizetni akar.... Én addig érette jót állok s hypotheka gyanánt önnek kezeibe adandom százezer pengő értékű birtokróli oklevelemet, kérem önt ellennyugtatóványozza s biztosítson engem, hogy a mint adosságait Szenczi kifizeti, kötlevelemet visszaadni köteles leend ön.

Ah Margitom, képzelheted minő lélekküzdelmek közt adám át e kötlevélt ép azon percekben, midőn elmémben forgott azt Ozdinak, mint valódi tulajdonosának visszaküldeni. De biztam Szenczi becsületében s pontosságában, sőt hittem, hogy ha sejteni fogja áldozatomat, kétszeres igyekezettel lesz adóságai kifizetése körül, mert előtte nem titkolám, hogy e kötlevélt Ozdinak

visszaküldeni szándokozom, és ő azt igen természetesnek találta. Az ő beleegyezése hízelt nekem azzal, hogy nem kevés vagyonkámért szeret, mert tulajdonkép nem sajátom, s azt csak mint Ozdy neje bírhattam nevemre.

A hitelező elismervényt adott, röviden annyit írva, hogy b. Szenczi Lőrincz adosságaiba hypothekaul átvette százezer pengőről szóló kötlevelemet, melyet ha a kitűzött időre Szenczi által kielégítve leendő kezeimbe visszaadn köteles.

Oh, boldogságom előálmai közt járt-e az én eszem illy anyagi tárgyak körül!

Szenczi neje lettem, miközben Gyula Alberttel együtt Bécsből eltávozott.

Béla teljesen visszakapta eszméletét, s szégyenlem megvallani, hogy jobbanlétére bátyja példája volt nevezetes hatással, ki hűségemben csalódását hidegen s megilletődés nélkül hordozza. Azt mondják az orvosok, hogy midőn Albert e hírt meghallva legelőbb Gyulával találkozott, átölelte őt s szólt:

— Bátyám! te előmentél mindenütt a jó példával, megmutatom, hogy én is férfi vagyok, s megbirom szenvedésemet, mint te; pedig a te szenvedésed nagyobb lehet, ah Julia szebb s ártatlanabbnak tetsző volt Malvinnál, azonfelül már egész szerelmét élvezted. . . . s te mégis büszkén, férfiasan megvetted őt, míg én nyomoruan őrjögtem bánatomban.

— Vesztésemért kárpótlást találtam abban jó Bélám, hogy te felüdültél — ez volt Gyula szava szeretett öcséséhez.

Egy hó óta már Szenczi neje vagyok, s ah, mind kínosabban kell éreznem, hogy Ozdiban sokat, csaknem mindent elvesztettem.

Oh Margit, ha valaha szeretni fogsz, ne csüngj a sima külsőn, a hízegő szavakon. Az egyenes jellemektől ritkán hallasz bókokat, ők nem bámulják a nemest, mert azt kötelességnek vélik, nem borulnak le a szépség előtt, mert az nem az egyén, hanem a teremtő érdeme.

Irtódom azon utógondolattól, hogy valaha az én sorsom ijesztő példány gyanánt fog állani a békületlen s magukat legkedvezőbb sorsukban is legszerencsétlenebbeknek érző nők előtt.

Meg nem elégedve tűrhető, sőt mostani tapasztalataim szerint igen boldog multammal, mindig vágyakodva, mind mélyebben sülyedtem a boldogság paradicsomától, s a világ előtt mégis a boldogat kell játszanom, mert balsorsomat csak önmagamra vethetem.

Midőn Gyula mellett szenvedtem, volt okom legalább annyiban atyámra vetni bánatomat, mert ő lelkesített a Gyula iránti szerelemre; de Szenczit kizárólag én választottam, eskümet, szerelmemet áldoztam fel érte: s ha csalódtam, ha a csere kétségbeejtő, azt még önmagam előtt is titkolni szeretném.

Pár hetem az öröm szárnyain repült. Szenczi rajongó szenvedélylyel fogadta a boldogság első napjait. Házunknál örök vigalom, zaj, népes mulatsá-

25

gok, tündöklő estélyek — tömjénezve voltunk mindketten az ifjuság s nőszereg által, salonunk olly keresett, hogy alig kapok időt e sorok írására.

Szenczi szép összegeket költe el, mellyeket állítása szerint birtokaiból kapott. De nekem felötlött, hogy a tőzsér még mind csak nem váltja ki ellen nyugtáját tőlem. Szenczitől el volt titkolva minden tettem, legalább arra kértem föl a tőzsért. Gondoltam, hogy így sürgetőbbnek vélve tartozását, sietend lefizetni.

E közben a kölcsönös bizalom annyira fejlődött köztünk, hogy egy nyájas perczben célszerűnek véltem kérdést intézni hozzá Ausberg kölcsöne iránt.

Ő kilobbant arczezal, dühösen szökött fel mellőlem, s szóla gorombán:

— Asszonyom! úgy hiszem, nem kerültem még cipőkormány alá. Igen jó lesz önnek nyugalmára nézve, ha saját ügyeimbe soha sem avatkozik.

Ah, mint megrázott e goromba visszautasítás. Gyula jutott eszembe, meny nyire más volt ő; mint kihallgatta véleményemet, terveimet, s ha valami ügyetlent ajánlottam, szeliden mosolyogva győzött mag annak czéltalanságáról. Ha valamit eltitkolt, tudtam mindig, hogy illykor irányomban vagy atyám irányában valami nemest akar cselekedni.

Hagyd el Margit, hogy ne is mondjam, mit vesztettem azon nemes férfiban.

E helyet üresen kell hagynom papiromon, Ah, te jól sejtethd miért? . . . elázott az leomló könyeimtől.

Szenczi e percz óta ritkán ül hon. Gyakran éjfélkor s mámorosan érkezik. Van közelünkben egy igen dús ezredes, s annak fiatal neje . . . Mondják, hogy e nő nagy összegeket áldoz Szenczire. Ez bőven is költ, játszik a pénzzel. Most Ausberget hívtam, a milly könnyelmű életet kezd Szenczi éini, még engem is rászédhet zálogba tett kötlevelemmel . . . Félbe kell hagynom levelemet, Ausberget jelenté. Mindjárt folytatom — — —

Ah Margitom, meg vagyok gyalázva, földre sujtva, elvesztém örökre becsületem atyám és Gyula előtt.

— Nem fizette-e még ki önt férjem? — kérdém Ausberget, a mint kabinetembe lépett.

— Minden ki van egyenlitve nagyságos grófné — szólt a tőzsér boszantó mosolylyal.

— Akkor tehát hogyan késett ön visszahozni kötlevelemet?

— Asszonyom, nem értem nagysádot. A báró ő nagysága már e kötlevél hitelére kilenczvenöt-ezer pengőt vett fel, még ötezer hiányzik, mit holnapra beadni parancsolt — s addig is, mint nagysád férje s felhatalmazottja aláírta, hogy a kötlevéiben említett birtok kezeimre átadatik. Ép a hét végén indulok Erdélybe átvenni Domvölgyet.

Isten veled Margitom, mindent érthetsz, már én irni nem tudok, kezem reszket. . . . Elveszttem, elkárhoztam E tózsér Szenczinek czimborája, jól látom szeméből, egy kézre dolgoznak kizsákmányolásomra. . . .

Volt-e szerencsétlenebb e földön, mint én, midőn Gyula ellenemben a frank és magyar nyelv felett vitatkozott? Ha, ha, ha! Margitom, ne vessünk, hisz én azóta igen boldog, igen szerencsés lettem Szenczi karjain.

Nyolczadik levél.

Kétségbesések közt vagyok. Még nem üdültem kórágymból, hol kinnal egy szerencsétlen csecsemő életét váltottam meg, midőn a legszomorubb hírek sujták le lelkemet.

Domvölgy elkoboztatott, s könnyelműségem, melly miatt atyám kedvenc magányából kizavartatott, annyira megrendíté őt, hogy azonnal szélhűdést kapott. Szerencsére e csapás nem volt halálos. A mint egy barátném írja, atyám Ozdra vonul Gyula védszárnyai alá. Az ő nemes lelkére legbiztosban is számíthatott.

Ó, e hirt tul nem éltem volna, ha a halálom ellen esküdött végzet azzal kapcsolatban nem hozza férjem levelét, mellyben örül magzatának, s kér, hogy őt sorsához illő nevelésben részesítsem, s ha ez olly kiadásokat igényelne, mellyek mostohájának visszatetszenének, a gyermek érdekében atyja iránt túl szerény ne legyek. Mint a gyermek atyja, annyi bizalomhoz még igényt is tart.

Ott fekszik bölcsőjében kis Gyulám, atyja nevére kereszteltettem őt, miért nem keveset kelle férjemtől szenvedni. Szerencsétlen ő most, mert házunknál mostoha gyermek, de egykor boldogabb lesz mint én, mert csecsemő korában lelkébe fogom oltani a legnemesb atya iránti szeretetet. Legyen ő bár hű gyermeke Gyulának, s mentse ki az isten és Gyula előtt az én hűtlenségemet.

Oh Margitom, mint megtört engem a végzet. . . . talán téged is kifárasztalak örök bánatommal. Az ember tudja, hogy mást nem vigasztal balsorsa, mégis olly jól esik bizalmas léleknek kipanaszolhatni keserveit.

Családi életemben is rémitő valóra ébredtem.

Szenczinek semmie sincs.

Ez még nem nagy szó arra, hogy az ember szerencsétlennel vélje magát, de nagy azért, mert ez férjemet leálarcozozá.

Ő sorsát hazudta. Hamis levelekkel, mellyeket czinkos társai által iratott, vagyont, birtokot hazudott magának, levelezést folytatott gondnokaival, s ah, most tudtam meg, hogy mindezek egy zúg kártyaházban keltek. Hogyan me-

gok, tündöklő estélyek — tömjénezve voltunk mindketten az ifjuság s nősereg által, salonunk olly keresett, hogy alig kapok időt e sorok írására.

Szenci szép összegeket költe el, mellyeket állítása szerint birtokaiból kapott. De nekem felötlött, hogy a tőzsér még mind csak nem váltja ki ellen-nyugtáját tőlem. Szenczitől el volt titkolva minden tettem, legalább arra kértem föl a tőzsért. Gondoltam, hogy így sürgetőbbnek vélve tartozását, sietend lefizetni.

E közben a kölcsönös bizalom annyira fejlődött köztünk, hogy egy nyájas perczben czélszerűnek véltem kérdést intézni hozzá Ausberg kölcsöne iránt.

Ő kilobbant arczczal, dühösen szökött fel mellőlem, s szóla gorombán:

— Asszonyom! ugy hiszem, nem kerültem még cipőkormány alá. Igen jó lesz önnek nyugalmára nézve, ha saját ügyeimbe soha sem avatkozik.

Ah, mint megrázott e goromba visszautasítás. Gyula jutott eszembe, meny-nyire más volt ő; mint kihallgatta véleményemet, terveimet, s ha valami ügyet-ient ajánlottam, szeliden mosolyogva győzött mag annak czéltalanságáról. Ha valamit eltitkolt, tudtam mindig, hogy illykor irányomban vagy atyám irányá-
ban valami nemest akar cselekedni.

Hagyd el Margit, hogy ne is mondjam, mit vesztettem azon nemes férfiban.

E helyet üresen kell hagynom papiromon,

Ah, te jól sejtethd miért? . . . elázott az leomló könyeimtől.

Szenci e percz óta ritkán ül hon. Gyakran éjjélkor s mámorosan érkezik. Van közelünkben egy igen dús ezredes, s annak fiatal neje . . . Mondják, hogy e nő nagy összegeket áldoz Szenczire. Ez bőven is költ, játszik a pénzzel. Most Ausberget hivattam, a milly könnyelmű életet kezd Szenci élni, még engem is rászédhet zálogba tett kötlevelemmel . . . Félbe kell hagynom levelemet, Ausberget jelentik. Mindjárt folytatom — — —

Ah Margitom, meg vagyok gyalázva, földre sujtva, elvesztém örökre becsü-
letem atyám és Gyula előtt.

— Nem fizette-e még ki önt férjem? — kérdém Ausberget, a mint kabi-
netembe lépett.

— Minden ki van egyenlitve nagyságos grófné — szólt a tőzsér boszantó
mosolylyal.

— Akkor tehát hogyan késett ön visszahozni kötlevelemet?

— Asszonyom, nem értem nagysádot. A báró ő nagysága már e kötlevél
hitelére kilenczvenöt-ezer pengőt vett fel, még ötezer hiányzik, mit holnapra
beadni parancsolt — s addig is, mint nagysád férje s felhatalmazottja aláírta,
hogy a kötlevélben említett birtok kezeimre átadatik. Ép a hét végén indulok
Erdélybe átvenni Domvölgyet.

Isten veled Margitom, mindent érthetsz, már én írni nem tudok, kezem reszket. . . . Elvesztem, elkárhoztam. . . . E tőzsér Szenczinek czimborája, jól látom szeméből, egy kézre dolgoznak kizsákmányolásomra. . . .

Volt-e szerencsétlenebb e földön, mint én, midőn Gyula ellenemben a frank és magyar nyelv felett vitatkozott? Ha, ha, ha! Margitom, ne vessünk, hisz én azóta igen boldog, igen szerencsés lettem. . . . Szenczi karjain.

Nyolczadik levél.

Kétségbesések közt vagyok. Még nem üdültem kórágýomból, hol kinnal egy szerencsétlen csecsemő életét váltottam meg, midőn a legszomorubb hírek sujták le lelkemet.

Domvölgy elkoboztatott, s könnyelműségem, melly miatt atyám kedvencz magányából kizavartatott, annyira megrendíté őt, hogy azonnal szélhűdést kapott. Szerencsére e csapás nem volt halálos. A mint egy barátném írja, atyám Ozdra vonul Gyula védszárnyai alá. Az ő nemes lelkére legbiztosban is számíthatott.

Ó, e hirt tul nem éltem volna, ha a halálom ellen esküdött végzet azzal kapcsolatban nem hozza férjem levelét, mellyben örül magzatának, s kér, hogy őt sorsához illő nevelésben részesítsem, s ha ez olly kiadásokat igényelne, mellyek mostohájának visszatetszenének, a gyermek érdekében atyja iránt túl szerény ne legyek. Mint a gyermek atyja, annyi bizalomhoz még igényt is tart.

Ott fekszik bölcsőjében kis Gyulám, atyja nevére kereszteltettem őt, miért nem keveset kelle férjemtől szenvedni. Szerencsétlen ő most, mert házunknál mostoha gyermek, de egykor boldogabb lesz mint én, mert csecsemő korában lelkébe fogom oltani a legnemesb atya iránti szeretetet. Legyen ő bár hű gyermeke Gyulának, s mentse ki az isten és Gyula előtt az én hütlenségemet.

Oh Margitom, mint megtört engem a végzet. . . . talán téged is kifárasztalak örök bánatommal. Az ember tudja, hogy mást nem vigasztal balsorsa, mégis olly jól esik bizalmas léleknek kipanaszolhatni keserveit.

Családi életemben is rémitő valóra ébredtem.

Szenczinek semmie sincs.

Ez még nem nagy szó arra, hogy az ember szerencsétlennel vélje magát, de nagy azért, mert ez férjemet leálarezozá.

Ő sorsát hazudta. Hamis levelekkel, mellyeket czinkos társai által iratott, vagyoni, birtokot hazudott magának, levelezést folytatott gondnokaival, s ah, most tudtam meg, hogy mindezek egy zúg kártyaházban keltek. Hogyan me-

het egy nő férjhez csak látszatra, mielőtt jellemét s viszonyait csak sejtené is annak, kihez egész életét lánczolja.

Ah, ő egy irtózatossá ember, ki képes volt őrző szerelmet hazudni, hogy kivágjon az adósság gyalázatából, s hitelemre átdőzsölhessen egynehány bünteljes hetet. Elrabolta ő szerelmemet, bizalmamat, megsemmisíté egész erkölcsi lételemet.

És Margitom, még itt sícs elérve a szerencsétlenség határa.

Itt hagy férjem napon át, s undorral néze mindig rám betegségem alatt. . . Hallhattad illy helyzetben mennyire tulérzékeny a nő. Mentsen isten, hogy valaha képzzel bírhasz arról, mit szenvedtem.

Voltak napjaim, midőn mámoros szeszélyében nőcselédeimet is mind elkergette házából. . . . Félhalva keltem fel gyakran, s omlottam gyermekem bölcsőjére, hogy megmentsem őt az éhhaláltól. . . . Olly erőtlenség voltam, nem tudtam ágyamba visszamenni. Oda ájultam, s késő időn ébredtem fel, az ő s nemtelen iparlovag társainak hahotájukra.

Most is egyedül vagyok, senki sícs körültem. Egy agg cseléd lézeng még házamnál; koros nő szegény, még Gyula fogadta volt. Ő még a cselédben is felismerte a hű lelket, csak nejjében kellett csalódnia. Az öreg Teréz most az én védangyalom. Szenci minden boszantásai s gorombaságai is el nem távolíthaták őt körömből. . . . Ah, milly boldog vagyok általa, hogy midőn minden elfordul tőlem, ő nem hagy el nyomoromban. Együtt tűr, szenved velem, s ah! együtt éhez ik.

Milly boldog lehettem volna, egy nádviskóban távol minden embertől az ő karjain, kit úgy eljátszottam. . . . Szomjamat a kunyhó előtti csermely oltaná, éhemet egy pohár tej. . . . vánkossom lenne a fa moha, vidító zeném a fülmile dal. . . . Oh Margit, oh Margit!

Szeretni és szeretni, milly ellentétes magyarázatát adja az élet ugyanazon szónak. Van egy érzetem, mellytől elfordul a meggyőződés, de a vért, gerjeszti, az agyat kábítja. Egy egy titkos sugallata az alvilági daemonoknak ez a testiség szenvedélye, melly éget kábít és megöl, pedig csak egy időszakos fellobbanása a szívnek. Nem hoz ez soha üdvét, legfelebb őrző kéjt, zsibbasztó érzetmámort, de lelketet tönkre teszi.

Van elenben egy csendes méla ábránd, melly egy titkos érthetetlen lelki összevonzódást kísér. Olly jól esik nézni némely alakot a mint lélekfőnségének komoly méltóságában megjelenik előttünk. Felmagasztal szives pillantata, hódítanak és meggyőznek értelmes szavai, s ha lehajol utánunk, magasra emel a szerelem karjain. . . . Egy egészen különös érzetem, mit ő keblünkbe gyújt, nincs ennek mámore, de van égi zamatja, nincs rajongása, de van biztos boldogsága.

Én eszelős az utolsót az elsővel, a mennyet a pokollal cseréltem fel. Miért nem lehet most választanom mikor e kebel átment a kísérleteken!

Mig megtanulnánk érzeni — éltünk elvirul.

Tiszta velt lelkem szerelme, mint sima tó tükre, melyet a szél is csak játszian háborít, de szenvedélyem záporhozta patak zúgása volt, melly szirtromok közt rohan alá s mindent összezuz buktában.

Kilenczedik levél.

Sietek kedves soraidra válaszolni. Annyi szenvedéseim közt egyetlen örömem, hogy téged boldognak képzelhetlek.

Gusztid visszatért s szerető férjed lőn. Margitom, ez öt szavad elég arra, hogy boldognak higyelek. Becsüld meg őt, s ha egyes apró kifogások ellenében, kerülgetik is lelkedet, útalld vissza azokat. A férfit s általában kikkel közel viszonyban élünk, általános szempontokból kell bírálnunk. Nehezen lehetni két kedélynek öszhangzatát a legkisebb részletekben is.

Mindnyájunk ellen sok apró kifogások lehetnek s bár mennyire vitatjuk igénycinket, mégis csak inkább a mi feladatunk, hogy mint a folyondár hajoljunk meg az erősebb körül. Aztán hidd el, egy gyöngéd s nemes férfi mindent megérdemel tőlünk, meg hogy szögletességei ne sértsenek, mellette ne ingadoztasson másoknak kelleme, ne bájöljanak a hódító, a hízogó szavak. Fő szépség egy hozzánk őszinte lélek.

Lásd lelkem, nekem csak annyi szerencse jutott, hogy észleljem azt, hogyan kellett volna pályám társait bírálni s mérlegelni.

Most azon női erényt sem gyakorolhatom, hogy férjem szeszélyeihez alkalmazkodjam. Az ő módja túl ment már a szeszélyek, sőt túl a gorombaság határain is. Az eszeveszett örültség terén jár ő, sőt az örülnél is rémitőbb. Az örült szánandó; de ki önmagát önkint engedi át az indulatok rohamának, ki mámorosító italokkal öszszeszavarja öntudatát, s csak egy pillanat szeszélyétől függ, hogy illy percekben gyilkos, gyujtogató, uti rablóvá vagy honáru-lóvá váljék — az illy teremtményt bár szánni sem lehet.

Ah hogyan tudok még írni, hogyan összefüzni egyetlen gondolatot.

Nem mondom most, hogy nincs szerencsétlenebb mint én... láttam már annyit az életben, hogy a szerencsétlenség határát végetlennek hihessem.... Én boldog vagyok, hogy az ég egészséget adott nekem most, s bírok kitartással — dolgozni.

Igen Margit, én saját kezemmel keresem hármunk élelmét; magamat, fiamat és Terézt értem, mert Szenczit csak akkor látom, midőn nincs alkalma légyottakra s rám szorúl, hogy kizsebeljen... És midőn elgondolom, hogy ha

e perczen valamely láz kórággyba sujtana, mi lenne mindhármunkból? Ielkemen olly különös boldogságot érzek, hogy az ég megtartá egészségemet.

Ha termeimbe jönnél s végig néznél a fényes butorokon, mellyek Domvölgy végmaradványai, nem hinnéd, hogy van olly eszelős, ki így fényeleg s mégis annyi inséget lát. Megvannak fényes ruháim, de csak egy szalag veszszen el, jaj akkor nekem. Éhen meghalni szabad nekem, gyermekemnek; de a végfalatért egy szeget adni ki szobáim faláról, jaj volna nekem.

Hihetlennek tetszik, ha azt mondom, hogy házamnál nem volt tizfilléryninél több, s olly fényes estélyt adtam, melly kétezer pengőnkbe került. Szenczi dobott egy erszény aranyat elém, parancsolva, hogy estély legyen belőle, de egy fillér se maradjon felül.

Oh, mi boldog vagyok, midőn egy halottat visznek ablakom alatt, s én arra emlékezem, hogy az én balsorsomnak is úgy vége lesz.

Egy sajtáságos életmódom van, Teréz ajánlata volt... Ő sok ismeretséggel bir Bécsben, ajánlá, hogy finomabb női műveket készítsek s ő kijátszodtatja... A kísérlet sikerült, a jó öreg nő eltitkolja honnan kerülnek a nőművek, mellyek igen kelendők. Rendszerint tizszeres árt kapok, annyira hogy e csekélységből tiztesen élhetünk. Csak ollykor sulyosbul állapotunk, ha Szenczi éjidőn mámorosan hazaront s felfogatva minden butoraimat, pénzösszegemmel Terézt a czukrászhoz zaklatja, mellyből ha csak egy fillért megmaraszt is a jó nő, jaj szegény fejének. Így megesik néha, hogy Szenczi látogatásai után egy két napot megkell bőjtölnünk. De még megvan azon boldogságom, hogy néha háromnapon át sem kerül haza ő.

De utóbbi látogatásai kimondhatlan rémulésbe hoztak... Gyermekemet egypárszor részegen kifordítá bölesőjéből s hasonlatos arczáért Ozdi Gyulát káromolta.

Éjfél van... hallom lépteit s mámoros dummogását... elkell rejtenem a levelet. . . .

Virad... elment ő, borzasztó éjem volt... ah, mint összekinzott... Gyermekemet kiakarta dobni az ablakon, Teréz kiragadta kezei közöl s elfutott vele. Hová lett, nem tudom. Egyedül vagyok, tán ő is elhagyott... oh, legalább lesz olly jó, hogy gyermekemnek gondját viseli, vagy tán elviszi őt atyjához... Hová jutottam?

Nem volt kitől e levelet póstára küldjem, még tehát irhatok.

Teréz déltájba visszajött kis Juliusommal.

— Biztosan légy asszonyom, Szenczi mint háztüzrontó börtönben van, meglehetsz néhány napig gyermekeddel. . . .

Nemde irtózatos vigasztaló szavak.

— És megint a postán jártam, egy levelet hoztam, nagysádhoz szól.

Felbontám, kedves atyám soraira ismertem.

Julia! E perczen jött tudomásunkra balsorsod. Gyula indul Bécsbe számba venni férjed bűneit. Csak azon körülmény késlelteti, hogy hivatalos határidő tüzetett Domvölgy újabbi visszaváltása tárgyában, s ezt be kell várnia. Te velem fogsz lakni Domvölgyen... Készen légy.

Margitom! újra élek, nem hagyott el örökre védangyalom.

Tizedik levél.

Irtózatos napom volt. Szenczit kegyasszonya gyorsan kimenté börtönéből s ő azonnal haza rontott, goromba káromkodásokkal illetve lánczra vert, s rám zárva ekkor az ajtót, ott hagyott élettelenül. Azt hiszi én voltam árulója.

Huszonnégy órát kinlódttam illy helyzetben. Akkor újra visszajött, az éhség és szomj égetett. Ő mámoros volt, tánczolt és énekelt körültem. Csak ketten valánk, Teréz már azelőtt eltűnt gyermekemmel valahova. Étkeket hozott élém, ellentétes étkeket, a tejbe eczetet vegyített, a czukor csemegét behinté sóval, s kívánta, hogy egyem. Én ellenszegültem, ő irtózatosan fenyegetett... Ekkor női varró s himző eszközeimből rögtönzött olly műszert, melylyel torturázva szeszélyének teljesítésére kényszerítsen. Irtózatos helyzetben voltam, kértem, esengtem térdeimen, hogy ne kinozzon, öljön meg. Ő gyötörő műtételehez fogott. Én azt hittem a börtönben megőrült... részeg volt, mindegy a kettő... amazoknak is a Lazarettben volna méltó helyük; de azon eszmevilanatot, hogy egy örült martaléka vagyok, még inkább elrémitett... a kintől s rémülettől kétségbeesetten kezdtem sikoltani. Szenczi kezdé betönni egy kendővel ajkimat, midőn e perczen a terem ajtaján keményen zörgettek. Szenczit a kemény ajtócsapások megzavarták, de hirtelen dühbe jött ismét, kezdett fojtogatni. Egy kemény csapásra e perczen az ajtó betört, s kit láttam, istenem! Ozdi Gyula lépett be haragtól lángoló arczczal... Szenczit olly erősen félre lökte, hogy a ház tulsó felére botorkázott, hol őt a betoppanó rendőrök megragadák s elvitték. Én e jelenet alatt ájulásba estem. Felébredve Gyula karjai közt lelém magam.

— O Julia — szólt — tudva, hogy valaha illy szerencsétlen lész, soha sem egyeztem volna elválásunkba, hanem a kutyát, azt lelöttem volna élet pályád elől.

— Oh Gyula, bocsáss meg nekem.

— Te bocsáss meg önmagadnak Julia, ellenem nem vétkeztél, csak is önmagad ellen. De most légy nyugton, tegnap érkeztem Bécsbe, sorsod megtudtam, rajta vesztém gyilkosodot; neki lakolnia kell; de minden esetre házassági frigyetek szét fog tépetni.

Tizennegyedik levél.

Margitom! A föld legboldogabb teremtménye vagyok. Gyula felségi parancs folytán néhány nap alatt megsemmisítetté Szencziveli viszonyomat. A kalandor megtámadta fellépéseért Gyulát. Párbaj történt, Szenczinek jobb karja, melylyel kinzott, ellövetett. Megmondá Gyula, hogy azt fogja ellőni. Engem pedig kegyébe visszavett. Holnap indulunk Erdélybe, a kedves székelyföldre. Ah, megbirtam a szenvedést, de boldogságom örültté tesz. . . .

A jó öreg Teréz is jön velünk, most vallá meg bűnét, a mint ő nevezé, hogy ő Gyula megbizottja volt körülem, hogy szépműveim mind Gyula kezén vannak. A kijátsztatás csak költemény volt ürügyül, hogy valamikép az éltet fenntartására szükséges összeg hiúságom sértése nélkül kezemre játszassék. . . . Nem tudok írni, látnom kell Gyulát. Ah, soha illy boldog nem voltam, mint most.

Tizenkettődik levélből kivonat.

Még csak most jöttem nyomára, hogy ezelőtt huszonöt évvel árulóm valál, vagy is eszközlője azon boldog életnek, melyet azután soha egy keserű szempillantás sem zavart. Férfjed árult el fiának, midőn kis kedves Ilonkátat elmátkásítá. Ugy tudtam meg, hogy te a sötét emlékezetű Szenczirőli leveleimet akkor jó Gyulám kezéhez küldéd. Gyula most is azt mondja, hogy azt igen helyesen cselekedted, soha különben nem is álmadozott volna arról, hogy ismét valaha neje lehessenek. Isten veled kedves Margitom, gyermekkeink násza előtt még öllelek.

G A R A M Á R I A.

(BALLADA.)

TÓTH KÁLMÁNTÓL.

Besütött a napnak
Legelső sugára
Fehér ágyon fekvő
Gara szép lányára.
És piros a vidék,
Piros messze, távol —
A naptól-e, vagy a
Szép lány orcájától? . . .

Alszik Gara lánya
Mennyezetes ágyon,
És beszél álmában:
„Édes kedves Lászlóm!
Milly szép rózsát hoztál!
Ugy-e te neveltet? . . .
Minden más rózsánál
Szébb színe van ennek.“

Ringatja az álom
Tovább is a szép lányt...
„Oh! hiába szólnak,
Nem haragszom én rád.
Én nem is tudom, hogy
Ellenid mért bántnak!
Hisz maga a jóság
Sem lehet jobb nálad.

Ugy-e nagyon szeretsz?
Oh én is szeretlek!
Szivemnek szive vagy,
Lelke a lelkemnek.
Ha te szenvedsz, én is,
Ha halsz, halni fogok...“
Künn az ablak alatt
Peregnek a dobok.

Fölugrik a szép lány,
És lát rózsza helyett
Hóhéznak markában
Véres, halvány fejet...
Álom ez?! nem! oh nem!
Ott a sötét zászló,
S mellette vérében
Szép Hunyadi László.

Elsápad a leány
S kiáll az ablakba,
Fölötte borús ég,
Vén sziklák alatta...
Nagy zivatar támad...
Hull a menykő — s végre,
Mint egy fehér villám,
A lány is a mélybe...

Tart tovább a vihar...
Olyan sötét minden!
Megharagudott az
Igazságos isten.
Olyan sötét minden!
Hogy ránézni kínos —
Csupán Szent György tere,
És egy szikla piros.

VIDÉKI DAGUERROTYPEK.

LAUKA GUSZTÁVTÓL.

V.

Polgári szüret.

A kezdet igen mulatságos, mennyiben a háziúr s a vendégek józanon mennek ki.

A nem régiben vásárolt ház udvara tele volt férfi vendégekkel, benn a termekben nőkoszoru diszelgett, az erkély előtt egy berliner is állott, azok számára, kik a gyaloglást nem gózik, de nem is szeretik.

Kruemacher Józef szappanos meiszter vig szüretet rendezett; legalább azok, kik abban megjelenni óhajtának, azt hitték. Az előzmények e magasztos hitet igazolni látszottak, — két legény és két inas összefogva alig bírták kiczipelni az elemozsiát.

A berliner kétszer fordult 25 darab fehérszemélylyel, a nélkül hogy egyszernél többször felfordult volna. Ez az egyetlen fordulás bajt keveset, a kocsisnak ellenben igen

sok mulatságot okozott. A kocsis mulatságát csak ő maga beszélhetné el, mincünk arra még czélozgatni is tilos.

A férfiak énekelve, válogatott élecek közepett gyalog sétáltak ki.

A szüret végeztével rókázni fogunk puskák és kutyák nélkül.

Ki ma részét meg nem iszsza, térjen még az útból vissza.

Mikor termett a legjobb bor?

1834-ben!

Nem igaz! 1846-ban, akkor a szent István tornya is spiczet kapott.

Mikor jobb az új bor, mint az ó bór?

Mikor az ó elfogyott! ha ha ha.

Ennél én is jobbat mondok — szólt Kruemacher.

Minő hasonlatosság van a vizgóz és borgóz között?

Az a hasonlatosság, hogy túlságos használat mellett a gépet a kerékvágásból mind a kettő kilöki és felforgatja.

Manifik, nicht zu mager, und nicht zu dikk! hahaha.

Az ilyen választékos finom éleceket aztán kedélyes dallások követték.

Próbamutatványul közlünk egy Kruemacher-szövegeti dalt:

Ha bor ömlik béled felé,

Felvidul a szived belé,

Legjobb a bor s a szerelem

Kruemacher igyál velem.

Kruemacher helyett azután más más társ nevét lehet és szokás mondani.

A bú, a gond és a bánat

Megölt, ... meg bizony de hányat?!

Ki gond nélkül élni akar

Neked karaziroz Bakar!

Ezt a dalt azután tudja a társaság németül is, tótul is. A szatler németül, a timár magyarul, a kocsigyártó tótul dalolja. Kruemacher, mint valami nemesebb planéta, központosítá maga körül a különmemü mesterembereket, nem a szó atraktivával ugyan, hanem libasülttel és czéklával.

A szállóskert kapujánál a már korábban kikerkezett asszonyok várakoznak a férfvendégekre. Mihelyest a távolból a nadrágosok kivehetők — fehér és tarka kendők lobognak, a férfiak pedig egy hatalmas „ujjut“ ordítanak s kalapjaikat dobják a magasba.

A kapuban találkozáva, mindent elkövetnek, hogy örömeiket kellőleg bemutatassák. A férfiak és nők ölelkeznek, a szerelmesek búgnak, mint a vadgalambok és kaczagnak, mint a gerliczék; — a neutralisták theatralistákká travestálódnak, s eljátszák a Saardami polgármestert vagy a politikus esizmadiát.

Jerikó falai között lehetett csak olyan lárma, minő lesz a Kruemacher szállós kertében.

Ebéd előtt cziczáznak és bujosdiznak. A bujosdizás és cziczázás közben sok minden történik, mit Kruemacher iránti tiszteletből most az egyszer elhallgatok.

A szüret folyama még mulatságosabb, mennyiben csak libacsontok és üres üvegek maradnak.

Délutáni két óra tájban asztalhoz ülnek, keverve, kiki párjával. Minden virág mellé karót tűznek, azaz: nő mellé férfi ül.

A cigány csak azt leste, hogy enni és inni való legyen, azonnal rákezdi a „Halczenkzamat.“

A zene még izgatottabbá teszi ugyan a kedélyeket, de aztán a gyomor mindenek felett uralkodik. A zsiros falatok taktusosan villáztatnak oda, honnen nincs többé kijárás, s hol csak egy ajtó van, melly egyenesen a gyomorba nyílik.

Szüreten még az olyan emberek is sokat esznek, kik nehezen emésztenek. A jó gyomor nagy áldás, kivált ha van mit belerakni.

Eleinte csak kenyér morzsákkal dobálódnak. Később kenyér golyóbisok repülnek mindenféle irányban, a midőn azután ilyenforma éleceket is hallhatni:

Addig blokirozom Fanni kisasszonyt, mig beveszem.

Kivéve a levest, a kalánnak igen kevés, a villának pedig épen semmi hasznát sem veszik.

A levest csupa élezből mosléknak, a salátát takarmánynak, a spinátát szénának nevezik, s a széna nyomán még Nabukodonozorról is megemlékeznek.

Az asszonyságok kínáltatva épen úgy isznak, mint a férfiak.

Kérdje meg csak Kretemacher bácsi, hogy járt Vármegye Lottival az asztalos.

Hát komám hogy járt?

Hű hű hű! beszélje el a sógor.

Hát bizony asztalos sógor ott keresgélt, a hová semmit sem tett....

Oh bizony, hát talán nem mind olyan a férfi; vágott közbe Kretemacherné... holdvilág vót, szép idő is vót, a gazda otthon sem vót. Minthogy előre összebeszéltek, Vármegye Lotti a kiskamrába várta asztalos sógort. Asztalos sógor pedig nem hagyott magára várni, hanem olyan éjféltájban megjelent. De bezzeg, csakhamar utána megjelent a Lotti férje is, ki katona viselt ember, s a hova céloz oda lú. Asztalos sógor nem vette tréfára a dolgot. Usdi az ágy alá.....

Ha ha ha he, hi, ho, ha, ha, he, á tas ist nicht slecht.

.... Az ágy alatt vót vagy 200 kotlós tojás.....

Olly jó izüen kaczagott a társaság, hogy azon kaczagás következtében szinte eső esett.

.... Asztalos sógor végig nyujtozkodott a 200 kotlós tojáson, és.....

Az asszonyságok egész zuspais adagokat kaczagtak társaik szemeik közé.

... Nem csak kiállhatatlan szagot kapott, hanem disznóra piszkolta magát. A férj miként jött, azon módon oda hagyta a szobát a szag miatt,—asztalos sógor pedig megzúpulva hajtattott haza.

Ez utolsó élcezen ismét szinte majd megpukkant a társaság.

Kretemacher bácsi, der Erlauer richt nach Hollander.

Na Lizl nem érted, kifogyott az egri, hozz másikat, annyit tesz Hol—andere.

A menyecske takaros, takaros az eszem adta....

Ugyan te csámpás, én is sok vagyok neked, nem szégyenled magad kopasz fedjeddél más menyecskéről fantazirozni.

Frau Náni! adjide szárnyának felit.

Odébb Schusztter, majd meg szárnyazlak, attól kérj a kivel megesküdtél.

Az alatt püstöböl az ablak alatt egyet durrantanak, s a nő vendégek elsikoltják magukat.

Vivat Kretemacher!

Thust cigány!

sok mulatságot okozott. A kocsis mulatságát csak ő maga beszélhetné el, minckünk arra még czélozgatni is tilos.

A férfiak énekelve, válogatott élczek közepett gyalog sétáltak ki.

A szüret végeztével rókázni fogunk puskák és kutyák nélkül.

Ki ma részét meg nem iszsa, térjen még az útból vissza.

Mikor termett a legjobb bor?

1834-ben!

Nem igaz! 1846-ban, akkor a szent István tornya is spicczet kapott.

Mikor jobb az új bor, mint az ó bór?

Mikor az ó elfogyott! ha ha ha.

Ennél én is jobbat mondok — szölt Kruemacher.

Minő hasonlatosság van a vizgóz és borgóz között?

Az a hasonlatosság, hogy túlságos használat mellett a gépet a kerékvágásból mind a kettő kilöki és felforgatja.

Manyifik, nicht zu mager, und nicht zu dikk! hahaha.

Az ilyen választékos finom élczeket aztán kedélyes dallások követték.

Próbamutatványul közlünk egy Kruemacher-szövetü dalt:

Ha bor ömlik béled felé,

Felvidul a szived belé,

Legjobb a bor s a szerelem

Kruemacher igyál velem.

Kruemacher helyett azután más más társ nevét lehet és szokás mondani.

A bú, a gond és a bánat

Megölt, ... meg bizony de hányat?!

Ki gond nélkül élni akar

Neked karaziroz Bakar!

Ezt a dalt azután tudja a társaság németül is, tótul is. A szatler németül, a timár magyarul, a kocsigyártó tótul dalolja. Kruemacher, mint valami nemesebb planéta, központositá maga körül a különmemü mesterembereket, nem a szó atractívával ugyan, hanem libasüttlal és czéklával.

A szöllőskert kapujánál a már korábban kérkezett asszonyok várakoznak a férfivendégekre. Mihelyest a távolból a nadrágosok kivehetők — fehér és tarka kendők lobognak, a férfiak pedig egy hatalmas „ujjut“ ordítanak s kalapjaikat dobják a magasba.

A kapuban találkozva, mindent elkövetnek, hogy örömeiket kellőleg bemutatassák. A férjek és nők ölelkeznek, a szerelmesek búgnak, mint a vadgalambok és kacagnak, mint a gerliczék; — a neutralisták theatralistákká travestálódnak, s eljátszák a Saardami polgármestert vagy a politikus eszismadiát.

Jerikó falai között lehetett csak olyan lárma, minő lesz a Kruemacher szöllőskertében.

Ebéd előtt cziczáznak és bujosdiznak. A bujosdizás és cziczázás közben sok minden történik, mit Kruemacher iránti tiszteletből most az egyszer elhallgatok.

A szüret folyama még mulatságosabb, mennyiben csak libacsontok és üres üvegek maradnak.

Délutáni két óra tájban asztalhoz ülnek, keverve, kiki párjával. Minden virág mellé karót tűznek, azaz: nő mellé férfi ül.

A cigány csak azt leste, hogy enni és inni való legyen, azonnal rákezdi a „Halczenkeزامot.“

A zene még izgatottabbá teszi ugyan a kedélyeket, de aztán a gyomor mindennek felett uralkodik. A zsiros falatok taktusosan villáztatnak oda, honnen nincs többé kijárás, s hol csak egy ajtó van, melly egyenesen a gyomorba nyílik.

Szüreten még az olyan emberek is sokat esznek, kik nehezen emésztenek. A jó gyomor nagy áldás, kivált ha van mit belerakni.

Eleinte csak kenyér morzsákkal dobálódnak. Később kenyér golyóbisok repülnek mindenféle irányban, a midőn azután ilyenforma élvezeket is hallhatni:

Addig blokirozom Fánni kisasszonyt, míg beveszem.

Kivéve a levest, a kalánnak igen kevés, a villának pedig éppen semmi hasznát sem veszik.

A levest csupa élceből mosléknak, a salátát takarmánynak, a spinátát szénának nevezik, s a széna nyomán még Nabukodonozorról is megemlékeznek.

Az asszonyságok kínáltatva éppen úgy isznak, mint a férfiak.

Kérdje meg csak Kretemacher bácsi, hogy járt Vármegye Lottival az asztalos.

Hát komám hogy járt?

Hű hű hű! beszélje el a sógor.

Hát bizony asztalos sógor ott keresgélt, a hová semmit sem tett . . .

Oh bizony, hát talán nem mind olyan a férfi; vágott közbe Kretemacherné . . . holdvilág vót, szép idő is vót, a gazda otthon sem vót. Minthogy előre összebeszéltek, Vármegye Lotti a kiskamrába várta asztalos sógort. Asztalos sógor pedig nem hagyott magára várni, hanem olyan éjjéltájban megjelent. De bezzeg, csakhamar utána megjelent a Lotti férje is, ki katona viselt ember, s a hova czéloz oda lü. Asztalos sógor nem vette tréfára a dolgot. Usdi az ágy alá

Ha ha ha he, hi, ho, ha, ha, he, á tas ist nicht slecht.

. . . . Az ágy alatt vót vagy 200 kotlós tojás. . . .

Olly jó izüen kaczagott a társaság, hogy azon kaczagás következtében szinte eső esett.

. . . . Asztalos sógor végig nyujtozkodott a 200 kotlós tojáson, és

Az asszonyságok egész zuspais adagokat kaczagtak társaik szemeik közé.

. . . . Nem csak kiállhatatlan szagot kapott, hanem disznóra piszkolta magát. A férj miként jött, azon módon oda hagyta a szobát a szag miatt,—asztalos sógor pedig megzäpülva hajtatott haza.

Ez utolsó élczén ismét szinte majd megpukkant a társaság.

Kretemacher bácsi, der Erlauer richt nach Hollander.

Na Lizl nem érted, kifogyott az egri, hozz másikat, annyit tesz Hol—andere.

A menyecske takaros, takaros az eszem adta . . .

Ugyan te csämpäs, én is sok vagyok neked, nem szégyenled magad kopasz fedjédel más menyecskéről fantazirozni.

Frau Náni! adjide szárnyának felit.

Odébb Schuszter, majd meg szárnyazlak, ättöl kérj a kivel megesküdtél.

Az alatt püstöböl az ablak alatt egyet durrantanak, s a nő vendégek elsikoltják magukat.

Vivat Kretemacher!

Thust cigány!

Ratatutatatatádli, ratatatatatatatádli, ratatatatatatatádli, ratá, ratá, ratatta.

A Schuszter minden áron producálni akarja magát, kiszökik a szobából, elkölcsonzi a püstit, belenyom egy ladung helyett három ladungot, a fojtást megnedvesíti, s úgy veri a töltésre, lú, a pisztoly szerteszt reped, a Schuszter bütyök ujját a falra ragasztja, az ablak táblákat berecscenti, s a terem olly zavart, hogy még az asztalteriték is az asztal alá changiroztatik. A Schuszterrel keveset gondolnak, s ő maga is csak későbbben veszi észre, hogy 10 helyett 9 ujjal bir.

A pisztolymerény után, valzert rántanak a cigányok, s valzolni kezd a társaság, pecsenyével kezében, s a nélkül. Lökdösnek egymáson ollyanokat, mint egyik vagon a másikon, de azért a jó kedvet belölök bunkos bottal sem lehetne kiverni. Ki nem valzerezik, az holt részeg, s vagy énekel, s a bajuszával bibelődik, vagy udvarol, vagy valamellyik fa alatt alszik és horkol.

Estefelé már az asszonyi seregből is hullani kezdenek.

A férfiak közül, csak itt ott látni egy egy statuát.

A vége legmulatságosabb, mennyiben a házi ur, s vendégei holt részegek, s mint ollyanok nem tudnak, azaz hogy tudnának, de nem birnak haza menni.

Az asszonyokat ugyanazon kocsis, ugyanazon berliner, s ugyanazon lovak szállítják szállásaikra. Most már azonban, minthogy az asszonyok nem ülnek, hanem fekszenek a kocsiban, a kétszer helyett hatszor fordul, s minthogy Miska is homályosan lát, háromszor fordul fel.

Ne csikoljon maiszterné asszonyom, mert a lovak közé vágom a gyepiót, én nagyon nevetős vagyok. Miska majd meg vész egy nevet, de azért komolyan gondolkodik.

A férfiak künn maradnak a szállóban reggelig.

Több izben kijózanodnak, de ismét leiszszak magukat.

Kretemacher szappanos meiszter urnak dogmája, miszerint a szüret, csak egy szüret, s akkor szép, ha a vendégek részegek, a házi ur pedig nem józan.

E dogmát a többiek vita nélkül elfogadják.

TARKA KÉPEK.

A kovács, mint fogorvos. (Egy utazó naplójából.) Ama hirhedett alföldön utazván, történt velem, hogy kegyetlenül megfájdult egy fogam; a mig várost érünk, addig meg kelle dühödnöm. Mi baja az úrnak? kérdi a kocsisom, egy kardszagi gazda. Tán biz a foga fáj? — Az ám. — Vas kellene annak. — Az ám. — De mesze lakik ide a vármegye tilógusa, másnak pedig ninesen harapófogója, s ki tudja otthon van-e az is? — Az ám. — No ne féljen az úr, mingyárt elérjük a **-i csárdát, ott van egy kovács műhely, abban lakik egy kovács, a ki már sok fogat húzott, majd annál kirántatjuk.

A melly fog arra a szóra, hogy kihúzzák! meg nem ijed, az nem érdemes a további életre, többnyire a harapófogó emlegetésére ki szokott belőle állni a fájás, s

addig megbecsüli magát, a mig a fogorvost látja, de az én fogom csak fájt tovább keservesen. Már pedig csak elhagyhatta volna, mikor egy kovács harapófogójáról volt szó.

Nincs rettenetesebb egy fogfájós ember phantasiájánál. Előre képzeltem magamban azokat a kétkézre fogó vasakat, a mikkel ez a kovácsmester belém fog kapaszkodni, hogy gázol a mellemre, s hogy feszíti a torkomnak a térdét. Odaérünk azonban, az én kovácsom egy rettenetes trabis ember, ki félkézzel emelgeti azt a pörölyt, a mire más kettőt számít.

— Hát húzott már kegyelmed fogat? kérdém tőle, miután kocsisom már eleve megismerteté a bajjal.

Felelet helyett odavezetett a műhelyébe s kinyitva egy fali almáriomot, bele nézetett. Hát ott egész muzeum volt kivégzett fogakból.

— Nem fog kegyelmed nagyon megkínózni? — kérdém tőle szepegeve.

— Hozzá sem nyúlok az úrhoz. Dörmögé a pörölyök ura.

— Hát mivel szokta kihúzni a fogakat?

— Ezzel a húrral ni; — mutatá s megtudva, hogy mellyik fogam vétett? ráhurkolá a hegedűhúrt, a másik felét meg odakötötte az üllőhöz, úgy hogy nekem kellett guggolnom, a legcomikusabb helyzetben, a fogamnál fogva megkötvé.

Egy nagy darab vas izzott a kemenczében a fútató sziporkái között.

— Adsza azt a vasat! — kiálta a kovács az egyik legényének.

Kivették az izzó, fehér szikrákat hányó vasrudat a kohóból, az én emberem szép hideg vérrel kezébe fogta s azzal uttzu neki a szememnek a tüzes végével.

Én nagyot orditva ugrottam fel, azt gondoltam, a szememet akarja kisütni s ijedtemben mind elfeledtem, hogy megvagyok kötve.

— No lássa az ur, szólta a vasbőgető; itt a foga, s azzal szépen leoldá a húron maradt fogamat.

Ajánljuk ez egyszerű modort a fogorvosok figyelmébe.

Régi fogalmak. Bánkbán halhatatlan szerzője, Katona József, egy köztiszteltben álló kecskeméti családból származott, s törvény tudósi pályára neveltetett. Ő azonban kora hivatást érezve magában művészet és irodalom iránt, odahagyá a szülői házat és színész lett. Nagy lón a szomorúsága a családnak e felett, s megfelelő condolentiája az ismerősöknek, kik nem győzték eleget szánni a szegény apát anyát, kiknek komédiás lett a fiok.

Egyszer egyike az ismerősöknek megtér a pesti vásárról, találkozik Katona József atyjával s megállítja:

— No láttam a kegyelmed fiát, szegényt. Fehér kalapja volt, abba szedte a pénzt, mikor vége volt a medvetánczoltatásnak. Én is adtam neki egy garast.

Még akkor azt hitték, hogy a színész medvetánczoltató.

BUDAPESTI HIREK.

⊙ Magánkörökben úgy, mint közhelyekben alig van egyéb tárgya a beszélgetésnek, mint ama nagyfontosságú esemény, miszerint a magyar korona s a koronázási

jelvények, mellyek kilenczedfél század alatt annyi viszontagságot állottak ki, s annyi vizsályt éltek túl, s mellyekről a legközelebbi időkben annyiféle hir s monda szárnyalt — megtaláltattak s szerencsésen megérkeztek ugyanazon vasládában, mellyben négy egész éven át elásva föld alatt voltak. Mult esütörtökön délután a nép ellepte a Duna mindkét partját, a midőn is folytonos ágyudörgés közt négy óra után kormányzó főherczeg ő cs. fensége a budai sétatérnél állomásozott gőzösre lépett, mellyben már a koronázási jelvények igazolására nevezett s nyolcz tagból állott bizottmányon túl bibornok herczegprimás ő eminentiája, az érsekek, püspökök, titkos tanácsosok, kamarások, mágnások, a budai helyt. osztály főnöke, a kerületi parancsnok, a megyefőnök és mindkét város polgármesterei összegyülve voltak. Midőn ő cs. fensége hajóra lépett, a császári zászló feltüzetett s a hajó megindult Promontor felé, hol a koronát meghozta, Albrecht cs. k. hadigözös állomásozott. Miután ő fensége ő eminentiájával, az igazolásra kirendelt bizottmánynyal, és a külön e végre meghívott tanúval a hadi gőzösre lépett, a jelvények ő cs. fenségének általadattak, megtekintettek a bizottmány által s az azonság megismertetvén, erről jegyzőkönyv készítettett, mellyet örök emlékül mindazok aláírtak, kik a hadigözösön jelen voltak. Ezután bibornok herczegprimás ő eminentiája segédletével hálaimát mondott, mellynek végével a zenekar a néphymnust játszotta, s a hadigözös ágyui megdördülvén, a lövéseket mind a Gellért-hegy, mint a vár ágyui viszonozták, s a nagyedőráig tartott harangozás az ikerváros minden tornyaiban elkezdett. Ő cs. fensége ekkor egész kíséretével saját gőzösén visszatért, s a korona a koronázási jelvényekkel együtt éjen át őrizet alatt a hadi gőzösön maradt. — Másnap, pénteken reggel 9 órakor a hadigözös megérkezett a lánczhidon alól levő kikötőhelyhez, hol az igazolási bizottmányos küldöttségeken túl tömérdek nép gyülekezett össze, s a korona érkezését ágyudörgés és harangzúgás üdvözölte. A vasládát nyolcz e végre kinevezett főúr emelte a gőzhajóról a pompás hatos fogatu udvari hintóba, mellyet a nagyhid utcán, színházterén, Dorottya utcán és lánczhidon át egy osztály dzsidás, két udvari hintó vezetett, és ismét két udvari hintó követett, császári katonasággal és polgári ugy, mint katonai méltóságokkal kísért fel Budára a várkápolnába mindenütt hullámzó sokaság között, mellyen a megilletődés hallgatagsága volt látható. — Tegnap a korona s a koronázási jelvények közszemlére kitétettek és még ma is kivannak téve, holnap pedig a várkápolnából, megállapított ünnepélyes szertartással szállittatnak a pályafőhez, és egy udvari kocsiba tetetvén, Bécsbe a császár udvarához vitetnek, hol azokat ő cs. kir. ap. felsége kedden legkegyelmesebben megtekinteni méltóztatik. A korona szerdán ismét a legnagyobb ünnepélyességgel visszahozatik Budára s ott fog további intézkedésig őriztetni.

* * Az aradi színházat Csernovics Péter úr pártfogása mellett ismét megnyeré a jövő evszakra Havi és Szabó dalszintársulata; ez alkalommal a hazafiuság példányképeül szabad legyen megemlitenünk, miszerint az említett nagylelkű művészetbarát az aradi színházat saját költségén hatvan páholyra épített.

* * A miskolci színház végbevezetéséhez közelit. Akárki költségén, csak hogy legalább fel legyen szerelve azon czélra, mellyre eredetileg szánva volt.

* * Legnevezetesebb újdonságul említhető, miszerint nemzeti színházunk e hó első napjától kezdve olly páratlan részvétnek örvend, miszerint illy teli házak mellett alchymia nélkül sikerülend annak ohajtott felvirulását létrehozni. A nemzeti színház a közönség gyermeke, ez ölheti meg, ez elevenitheti fel.

* * Egyik tehetségdús lyricusunk, Pajer Antal, ki már olly régóta hallgat, szép

költeményeit „Villámok“ czime alatt kiadni szándékozik, s tehetségeit ujjal irodalmunknak szentelendi; vajha sikerülne a többi hallgató költőket is, egykor mind közönségünk kedvenceit, újra megnyernünk e virulni kezdő ügy számára.

* * Kemény Zsigmond regéyeinek nyomtatása befejeztetéséhez közelit, még e hó folytán mind a három kötet átadatik az olvasó közönségnek.

* * Tóth Kálmán „vadrozsáiból“ Simonffy K. által zenére írt 10 dal gyönyörű kiadásban megjelent és kapható minden műúrusnál 1 ft. p.-ért.

> A jólsvai jós kevéssé szeszés, de iható bort jövendő ez őszre a borivóknak, az éhezőket pedig azzal vigasztalja, hogy lesz eleség bőven — esztendőre.

> Budapest néhány év óta egész Kis-Párizzsá kezdi magát kinőni; nevezetes eseményekben de semmi irigylendője sincs Nagy-Párizstól. Ünnepeles szertartások, világhírű nevezetességek szakadatlan láncolatban követik egymást, elannyira, hogy a pesti lakos egész irigység tárgya, vidéken lakó hazánkfiainak, kiknek mindezen felséges élvezetekből csak az jut osztályrészül, mit róluk a lapokból kiolvasnak. De e baj jövendőben orvosolva leend, már a világhírű nevezetességek közül Ira Aldridge megkezdé M. or. fővárosa után annak vidékét is beutazni, a mi pedig az ünnepeles szertartások szemlélése élvezetét illeti; ezen is megleendő könyitve, miután a fővárosunknak tartó vasutvonalak kiépítése a legnagyobb szorgalommal folyfk.

> Pest gázvilágítására ismét több tervek adattak be, mellyek átnézése, az erre kinevezendő választmány feladata lesz. Az aust. birodalomban már Bécs, - Prága, - Triest- és Velenezének van gázvilágítása, — — most már elkerülhetlenül Pesten van a sor.

> Az állandó képműkiállítás sept. october hóra, mult csütörtökön nyitattott ki. A kiállított 44 darab kép közt 13 van M.-honban lakó művésztl.

> Pozsonyban, az ahhoz megkivántató 100 részvényesek száma betelvé, a központi müegylet ott is mint Aradon, egy fiók állandó képtárlatot fog megnyitvatni.

> C h u n g A t a i vissza szándokozik Pestre, egy második körutra határozván magát Európában — visszafelé.

> A pesti Loyld társulat jövő jan. 1-től egy lapot fog megindítani.

> Több pesti birtokosok kérvényt nyujtának be, egy hajóhid építésére a Dunán, a sóház irányában.

> A z e g é s z s é g - é p i t é s z e t i bizottmány 13 új házat vizsgált meg, mellyek e nyáron épültek és jövő sz. Mihályra már lakhatók.

> Mult szombaton egy hete Pepita Oliva a nemz. színházban a szegények javára lépvén fel, az eredmény 324 ft 14 kr már az illető hatóság kezeiben van.

> A nemzeti muzeum több nevezetességekkel gazdagodott; nevezetesen hg. Eszterházytól ajándokozott két festményvel Kupeczkytól; egy háromlábú kácsával, mellynek 3-ik lába a nyakából van kinőve; valamint legközelebb a bécsi es. k. állatkertben kimult elefánt is felsőbb rendelethől kitömés végett muzeumunk számára rendeltetett kiadatni.

> A duna-gőzhajózási társulat még ma is külföldről kénytelen fogadni a szükséges személyzetet, — ennél sokkal czélszerűbb volna, ha illy egyének itthoni kiképeztetéséről gondoskodnék, mi nem fogna pedig nagy megeröltetésébe kerülni.

> Az Amerikában feltalált varrógép, melly egy perczben legalább 200 öltést tesz, jelenleg látható a fejrőhajó vendégfogadóban 10 p. krért.

> Budapesten, Óbudát is bele számítva, hetenként 2006 mázsa hus fogyasztá-

tik, mely hus mennyiséghez megkivántató szarvasmarha árát egész évre két millió forintra lehet tenni.

> Sárközi bandájával műutazásra indult az alföldre.

> Erdélyben egy földesur udvarában a mult nyári esőzés 800 darabra menő 18 féle régi pénzből álló kincshalmazt mosott ki a földből.

> Ira Aldridge elvégezvén Sz. Fejérváron vendégszereplését, legközelebb Kassáta szándokozik.

> Irodalmi ügyek. Megjelentek: gróf Teleki Józseftől Hunyadiak Korának III. kötete; az olvasó könyvkiadó társulattól kiadott Goffini könyvének 2-dik része. Sajtó alatt van: Világtörténet zsebben Helfy Ignácztól; Jókai Mórnak a Pesti napló tárczájában megjelenő Egy Magyar Nábobját, — még be sincs fejezve, — már is több német lapok szándokoznak lapjuk számára lefordítani; Tompa Mihály Virág regéi rövid időn úgy elkeltek, hogy nem sokára egy második kiadás leendő szükségessé, valamint Vas Gereben Kis képes naptára is nagy kelendőségnek örvend.

> A szöllőkor már Aradon is mutatkozik, mely veszedelmes járványnak még egyéb orvossága nem tudatik, minthogy a kóros gerezd a töről kacsostól levágitik.

□ A pestbudai hangász-egyleti zenede növendékeinek beiratásuk a f. e. october elején kezdendő új tanévre. Szept. 20-tól fogva ugyanazon hónap végeig naponként délután 3—5 óra között menend végbe a zenede termében. Közli az igazgatóság.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— Rachel áruba bocsátotta a legnagyobb fényüzéssel felszerelt párizsi palotáját, s ezzel különböző híreket hoznak kapcsolatba. Némellyek szerint a nagy művésznő három évre Petersburgba megy, míg mások azt állítják, hogy New-Yorkba szerződött és ott először egy új drámában lép fel, melyet Ponsard a szabadságháborúból vett tárgygyal az ő számára írt.

— Petra Camara, kinek tánczáról a külföldi lapok magasztalólag szólnak, most Brüsszelben van s valószínűleg körutat teend Európában. Közelebb már Berlinben is fellépett és róla az ottani lap nyilatkozatából csak azért is közlünk néhány sort, mert általában helyes észreveteleket tartalmaznak: Camaráról azt tartják hazájában, hogy a spanyol nemzeti tánczban utolérhetlen, különösen mozdulatainak plastikáját illetőleg. A spanyol táncznak iskolája annyiban határozottan elvállik a francziától, hogy a lépéssel minden testmozdulatnak, minden hajlásnak, s az egész arc kifejezésnek teljes öszhangzásba hozatala különösen megkivántatik, úgy, hogy a spanyol nemzeti táncz, ha kontár lábai alá nem kerül — épen azt valósitja, mit általában a balettől kívánni kell: hogy t. i. az illető nép nemzeti fellobbanásainak, erköléseinek, szokásainak és szertartásainak élő képe legyen. Valóban aesthetikai szempontból véve fel, a balett csak úgy birhat jogalappal a drámai művészet körében, ha egy nemzeti sajtóság hű kinyomatakint jelen meg. Camara táncza pedig egészen nemzeti; ezt mutatja már tánczának forróbb égővi heve, mely gyakran olly gyorsaságra ragadja, hogy magának a nézőnek is elfogy lélekzete. E mellett valódi tánczművésznő, ha

csupán lábainak virtuozitását vegye is számba valaki, mi pedig nála mellékes dolog, az csupán eszköz az élő kép előállításához, melyet ő égő színekkel tud kifesteni. Szóval ő nem spanyol ugronc, hanem a spanyol nemzeti táncz valódi mesterneje. — Megjegyezzük, hogy a fenebbi nyilatkozat összevág Dumas szavaival, mel Camaráról mondott.

— Párizsban a nagy opera megnyitásának idejére több új darabra készülnek. A téli időszak kezdete egyebek között Gounodtól hoz egy új operát, melyhez a szöveget Scribe és Delavigne irták; czime: „A véres zárdaszűz.“ A hatást, melyre számítanak, nagyszerűnek mondják, és hasonló körülmény forog fen Membré öt felvonásos nagy operájára nézve, mely legfelsőbb rendelethez adatik, miután a rendőrhatalóságnál ellenszegülésre talált. Az opera comique szinte több új darabot hozand színre, többek között Duvivier első operáját, kinek zeneművei a mult tél hangversenyein nagy tetszést arattak. Ő egy Angliában született és Némethonban, különösen Berlinben nevelt francia, kit általánosan menekült lengyelnek tartanak, s közönséges neve Polonais.

— Becher Stowe Harriet asszony Sweiczból, hol egészségét a hegyi levegő megerősíté, Liverpoolon keresztül visszatért Amerikába Londonban néhány napot Low családja körében töltött, s nyilvános helyen alig mutatta magát. Low egy könyvkiadó, ki a regényíróné munkáinak londoni kiadását vette át.

— Sue, Dumas és Sand elhatározták, hogy laptárczába többé regényt nem dolgoznak. Georg Sand önéletírásával foglalkozik, melynek czime lesz: „Ma confession.“

— Thiers, Thierry, Guizot, Willemain, Cousin smég számos celebritás szövetkezett egy nagyszerű történettudományi szemle kiadására.

— Lamartine a Constituante történetének bevégezése után a Medici ház történetét fogja megírni, mely munka négy kötetet teend, s már el is adta 150 ezer frankért. Szerencsés vevők a Constitutionelle s a Pays tulajdonosai.

— Prisa c nevű német lelkész egy külföldi lapban felszólítást intéz a közönséghez, és azt egy jeruzsalemi zarándoklásbani részvétre hívja fel. Motivumul azon lelkierősítés hozatik fel, melyet illy zarándoklás nyujt olly időben „midőn a jognak mindenütt hátat fordítanak és Németországot Lengyelország sorsa, egész Európát pedig mongol műveltség fenyegeti.

— Elihu Burrist, a híres békeapostol németországi utjából Hamburgba visszatért s egy olly posta-szabály elfogadásán működik, mely szerint a két világrész közötti levélzállítás minden levélnél egy pennynél többre ne kerüljön.

— Stephenson londoni gyárában Egyptom számára egy roppant vashid készül, mely a Nilt fogja átvezetni; a rendes vizállás fölött husz láb magasságban, s közepén mozgó részzsel, hogy a hajózást legnagyobb áradások idején se akadályozza.

— Párizsban a katakombák egy részét haszonbérbe vette egy olly ember, ki roppant ügyességet fejt ki a részben, mikép kell a fővárosi nép mulatási hajlamát és szórakozási igényeit hasznos (?) vállalatokkal kizsákmányolni. A kibérelt helyen, hova 200 öntött vaslépcsőn juthatni, jövő télen tánczvigalmak, hangversenyek fognak tartatni.

— Wars o közelében egy pap a szószékről megmagyarázta hiveinek, hogy a közelebb látott üstökös ugyan az, mely egykor a keleti bölcséket kalauzolta világitásával, s hogy most épen Konstantinápoly fölött áll.

Előfizetési értesítés!

A'

DÉLIBÁB,

s z é p i r o d a l m i é s m ű v é s z i l a p

NOVEMBER és DECEMBER hónapi folyamára, mely idő alatt közölni JÓ K A I M Ó R legújabb történeti **REGÉNYE** :

A BALKÁNI HARCZ,

„képek az 182%-ki orosz-török háboruból“ külön előfizetést nyit
ben **2 ft**, postán küldve **2 ft 36 kr. p.pénzben**. Minden hónapban **2**
párisi divatkép-melléklettel.

Pest, october 22-én. 1853.

A DÉLIBÁB nemzeti színházlap szerkesztősége.

jelent és **EMICH GUSZTÁV** nemzeti könyvkereskedésében (uri- és kigyó-
utcza sarkán) valamint minden hiteles könyvárusnál kapható :

M A N U A L E MUSICO-LITURGICUM

(**KARÉNEKES KÉZIKÖNYV.**)

sum ecclesiarum cathedralium et ruralium, complectens Antiphonas, Hymnos, et Responsoria
processiones et solennes Benedictiones; item Hebdomadam Sanctam; Psalmos et Hymnos ad
veras etc. etc. partim cum Cantu gregoriano, partim figurati a quatuor vocibus, partim
ali populari comitante Organo JUXTA RITUALE, MISSALE ET BREVIARIUM ROMA-
NI SPECIATIM PRO Chori Regentibus, Organoedis Cantoribus ruralibus, Seminariis, et
parandiis CUM ADJECTA BREVI AD CANTUM GREGORIANUM ISTRUCTIONE ELA-
BORAVIT ET EDIDIT **FRANCISCUS ZSASSKOVSKY**, Regens Chori Metropolitanæ
ecclies Agriensis, et Professor Musicæ Institutii Præparandorum; R. Societatis Pra-
is Promovendæ Musicæ Sacrae et Academiae Sophinianæ Cantus membrum. (EDI-
TIO LATINO-HUNGARICA.)

Nagy 4-edivrében, **237** lap, igen csinos kiállitással ára füzve **4 ft. 30 kr. pp.**

Legujabb, vegyes tartalmú, magyar könyvek!

EMICH GUSZTÁV

nemzeti könyvkereskedésében Pesten, (az uri és kigyó-utca sarkán) s általa minden hiteles könyvárusnál kapható:

A

FEKETE DOMINO.

REGÉNY.

Írta b. PODMANICZKY FRIGYES.

Két kötetben, összesen 331 lap a legcsinosabb kiállítással,
ára füzve 2 fr. p. p.

Uti Naplóból.

IRTA

B. PODMANICZKY FRIGYES.

Tartalma: Stettin. Svinemünde. Tengeri út. Riga. Reval. Kronstadt. Pétervár. Nevszki Prospect. — Utazás Moszkvában. Moszkva. — Stockholm. Upsala. Danemora. — A svéd tavak. Trollhättan. Gothaborg. A Sund. — Koppenhaga. Hamburg.

Nagy 8-adrétnben, igen fényes kiállítással, ára 2 pfrt.

MULATSÁGOS HÁZI-NAPPTÁR 1854-re.

Szépirodalmi része: Tompa Mihály, Bernáth Gáspár, Jenevai, Sajó, Petőfi Sándor és Jókai Mórtól.

Az 1854 évre szóló katholik. és protest. naptáron kívül számos közhasznú cikkel, Magyar- és Erdélyországi vásárokkal s. a. t.

Nagy 8-adrét, közel 140 lap, ára füzve, s az illő bélyeggel ellátva csak 30 kr. p. p.

A MEZŐGAZDASÁG NÉPSZERŰ KÉZIKÖNYVE.

A szántóföld-, rét és szőlőmivelés, gyümölcsfatenyésztés, szarvasmarha-, ló-, sertés- és méhtenyésztés. Jelen fejlődésfoka s előhaladása szerint,

SCHLIPF J. A.

összevázolt pályamunkája **harmadik** tetemesen bővített és javított kiadása nyomán szabadon magyarítá

TÓTHFALUSI MIKLÓS orv. tr.

Harmadik magyar kiadás. (A szövegbe nyomott sok metszvénynyel.)

Nagy 8-adrét 490 lap, füzve ára 3 frpp.

A SZERELEM GYERMEKEI.

Regény **SUE JENŐTŐL**, fordította **GERŐ.**

Két kötetben 12-edrétben 370 lap, füzve, ára 2 forint pengő pénzben.

GALLICISMES DIALOGUÉS.

Francia nyelvsajátságok, köz és társaséleti beszélgetésekben, közmondások- és példabeszédekkel. — a francia nyelv alapos ismeretére törekvők s abban jártasok használatára.

PESCHIER A. után **FEKETE SOMA.**

Ára füzve 1 frpp.

BIBLIAI TÖRTÉNETEK.

Az ó és új szövetségből és az apostolok cselekedeteiből. Kivonat gyermekek számára.

SCHMIDT KRISTOF

négyszé kötetnyi bibliai történeteiből, **Farbmann János** által. Fordította

Czuczor Gergely sz. Benedeki rend pannonhegyi tagja.

8-adrét 170 lap. Kemény kötésben ára 30 kr. pengő pénzben.

A KARTHÁUSI.

Regény, írta **B. EÖTVÖS JÓZSEF.**

Két kötetben; harmadik javított kiadás. 12-edrétben összesen 660 lap.

Ára füzve csak 2 frpp.

Pest, 1853. Emich Gusztáv könyvnyomdájából.

1042

Ü

na-, ló-,
nt,

kiadása

nyyel.)

EL.

zben.

S.

dások-
s abban

K.

ámára.

rditotta

lap.

DELIBAR

23

75